

**Praxis Beneficiorvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrivm Doct. Ac Comitiss, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

Rebuffi, Pierre

Coloniae, 1610

Forma signauræ simplicis prouisionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63686)

facere videtur. *de reg. iur. in 6.* concessio-
nisq; expressionem, quam dispositionem
vocat, ac datam ultra continere dicitur.

Aegi. Bellanera. decis. 559. conclusio.

Signatura 17 Quare vocetur signatura? Resp. quia
cur voce- à Papa, vel eius commisso signari solet: &
tur. dicitur signatura, quasi scriptura signata,
id est subscripta: *ut in l. subsignatum. ff. de verb. sign. & ibi scripti*: si ergo recuse-
tur, & non signetur, non dicitur signa-
tura: priuatio præsupponit habitum, si-
cut positio. *cap. ad dissoluendum: de sponsa. in*
puber.

Signatura 18 Item inferri potest, quod si Papa con-
motu pro- cedat motu proprio absque partis suppli-
prio conce- catione, non poterit dici signatura: quod
sa an sic est verum, si nullam narrationem conti-
nuerit, alias secus. nam potest esse supplica-
tio, & tamen Papa motu proprio conce-
deret Bald. asserit *& in c. nisi, col. i. de offic. legat. scripti in gloss. motu proprio, in forma manda. in concord. & inferius dicitur*: sed oportet
supplicationem partis præcedere Papæ
concessionem, aliqui non esset concepta
secundum curiæ Ro. stylum, & sic non va-
leret.

Duplex si- 19 Item cum Papa semel signet eam, non
gnaturam debet concedi supplicatio duplicata: quia
si in diuer- in vtraque requireretur signum Papæ,
fis impetra- quod non solet poni, nisi in vna: & hoc ser-
tionibus nō uari tempore Papæ Pauli 2. in curia Ro-
datur. mana solebat: ut superius etiam dixi fuisse
prohibitum, hodie per Datarium: & non
vidi duplicatam signaturam, nisi contine-
ret diuerfas impetrationes,

20 Item signatura falsā, non signata ab
eo, à quo debebat signari, sed ab alio, non
meretur dici signatura: quia denarius fal-
sus, denarius non est, *gloss. in l. omnes. C. de
heret. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pign. a-
ctio. scripti in l. Paulus. ff. de verb. sign.*

Requisita 21 Secundò quæro, quæ requirantur in
in signatu- supplicatione? Resp. sequentia. Primò
ra. partis supplicatio, quæ durat vsque ad
concessum, vel fiat: & pragmatici Romani
vocant illam partis petitionem, corpus si-
gnaturæ, de quo inferius loquemur, quia sunt
termini dicanicorum curiæ Romanæ in

hac materia, ideo illis utar, ne materiam
confundam.

22 Secundò subscriptio Papæ, seu com-
missi, in medio facta, non in fine, ut regu-
lariter in aliis instrumentis solet fieri. *hac
consulissima. C. de testa. & superius dixi in
materia tonsuræ.* Hic tamen Papa in fine
petitionis partis concedit, ob id ponitur
concessum, verum quia interdum non o-
mnia conceduntur, ideo Papa apponit ea
quæ concedere vult.

23 Tertiò ponitur concessionis Papæ
declaratio ibi, & cum absolutione à censu-
ris, & c. nam quod Papa simpliciter conce-
dit, dicendo fiat, ut petitur, vel concessum
ut petitur, postea exprimit, quæ concedere
velit: & hanc partem vocant practici dis-
positionem seu clausulas, vbi Papa con-
scribit illas clausulas, quas concedere cu-
pit.

24 Ponitur data supplicationis, & con-
cessionis. ibi datum, & c. ut signaturæ for-
ma possit melius dignosci, hanc nunc oculi
subiicio, ut Imperator in *§. fin. de gradib. cognita in insti. arboris graduum confanguini-
tatis arborem, seu formam.*

*Forma signaturæ simplicis proui-
sionis cum clausularum elu-
cidatione.*

BEatis. S. pater supplic. humil. S.
V deuorus illius orator Ioan-
nes Baliui, clericus Magonen. seu
Montispeff. dioc. V. I. D. Cum ita-
que parochial. ecclesia sanctorum
Iuliani & Baralicæ loci de Balia-
nicis eiusdem diocesis. Montis-
pefful. per obitum quondā Ludo-
uici Baliui extra Ro. cur. defuncti
vacauerit, & vacet ad presens, qua-
tenus sibi specialē gratiam facien-
paroch. ecclesiam huiusmodi,

*Corpus si-
gnaturæ
& dispositio
quæ
dicatur.*

*Corpus si-
gnaturæ
seu partis
supplicatio-
nis.*

cuius fructus, &c. 24. duc. au. de c. se com. ex. va. an. non excedunt siue præmissio, siue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuscunque persona, seu per liberam resignat. d. Ludo. defunctis, vel cuiusvis alterius de illa in Ro. cu. vel extra eam, etiā corā notario pub. & testib. spon. fact. aut per consens. execrabil. seu assentionem, &c. aut incapacitatem, seu inhabilitatem cuiuscunque personæ, aut prouisione quauis, etiā Apost. autoritate facta, nulla & inualida existen. vel aliā vacet, etiā si deuol. affect. specialiter vel generaliter, vel aliā ex quauis causā, etiā disposit. vel cōditionaliter exprimē. generaliter reseruat, aut litig. Cuius lit. status, &c. existat eid. lo. Baliai oratori cōferre, & de illa etiā prouidere dig. de gra. speciali nō obstan. præmissis, ac generalis cōcilii, & quibuscunque aliis Apostolicis, necnon prouincialibus, & synodalib. constitutio, & ordin. ac statut. & c. etiā iuramento, &c. roborat. priuilegiis quoque; indultis, & literis Apostolicis quibuscunque ecclesiis, monast. locis, ordinib. & personis concess. &c. ceterisque; contrariis quibuscunque; quibus & illorum tenorib. pro hac vice derogare placeat cū clausulis opportūis & cōsuetis.

Subscri-
pro pape,
seu comissi-
onis, vel de
legati.

Concess. vt pet. in præsen. D.N. P.P.G. Cassat. Card.

Et cū absol. à cen. ad effect. &c. Et quod obstan. oratoris habētur pro expressis, seu in toto, vel in par-

te exprimi possint, necnon verus ^{Dispositio,} valor & vacationis modus, etiam ^{seu clausu-} si de illa quauis generalis reserua- ^{la, vel ad} etiam in corpore iuris clausa, præ- ^{partem.} terquam per obitum apud sede m resulter, & quatenus litig. lit. sta. ac merita causā, & causarū, si quæ sint, ac nomina ac cognomina, gradus & qualitates iudicū, & colliti- gā. seu se molestā. habeātur p expressis, seu in toto, vel in parte exprimi possint, in literis latif. exten. Et cum clausula, Quamcunque; ge- ^{Concess.} neralem reseruationē importan. ^{Cassat.} ex quauis causā, etiam dispositiue ^{Car.} vel cōditionaliter in literis exprimen. Et cum clausula gratificatio- nis, &c. Et quod literæ in forma prouisionis gratiosæ simplicis, seu nouæ prouisionis vel alterius sub- rogationis, etiā quo ad possess. & gratiæ si neutri, si nulli, si alteri, perinde etiam valere, aut alia di- ctio oratori vtiliore via, & cū de- rogatione præmissorum, ac aliorū quorūcunque; quomodolibet con- trariorū, ac regulæ de annali pos- sessore, necnon iurispatronatus, quatenus de illo existat. Etiam si laicorum nobilium & illustrium personarum, etiam ex fundatione vel dotatione competat, in toto, vel pro parte, & de speciali ad vitā, &c. Et quod præmissorum omni- um & singulorum denominatio- nū, nominū & cognominum, qua- litatum, annexorum situationis fruct. de augendo & diminuēdo, ordinum, dependētium, dioces-

alio-

aliorumque circa præmissa necessariorum maior, verior, seu amplior expressio, seu specificatio fieri possit, in liter. latiss. extendendacū derogatione statu. priu. indul. & literar. Apostolicarum, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Marcū Non. Martii, anno primo.

Forma huius supplicationis respicit simplicem prouisionem: bullæ verò formam inferius conscripta pertinet ad nouam prouisionem: & vtramque declarabo inferius in forma novæ prouisionis, & formam vtriusque inferere volui: vt ambæ melius intelligantur: quia pauci noscunt differentiam inter nouam & simplicem prouisionem, quam dicam inferius in declaratione bullæ.

Beatissimè, &c. Vocare possumus

Papam multis nominibus, vocatur enim beatissimus hic & in cap. in nomine. 23. dist. etiam dicitur Rom. Pontif. in cap. si gratiose de refer. lib. 6. in c. 1. de const. ibid. dicitur etiam pontifex maximus. c. clericos. 21. dist. in §. pontifex: dicitur etiā summus pontifex: vt in clem. fin. de sen. excom. & in cap. pastoralis. de priu. aliquando Papa: vt in cap. vi. 97. dist. cap. si papa. de priu. in 6. aliquando dicitur sanctissimus archiepiscopus magnæ Romæ: vt 21. dist. c. in tantum. [Et Imperator vocatur sanctissimus in l. Titia. 2. §. fin. ff. de leg. 2.] aliquando simpliciter episcopus. c. saluator. & cap. ex multis. 1. q. 3. & beatissimus est Papa si benè præsit, alioqui infelicissimus in redditionis ratione, quam Deo optimo in fine præstare tenetur: & quamuis à iure vocetur multis nominibus vt scripsi, tamen de stylo curiæ Romanæ in signaturis gratiæ apponi solet beatissime pater, &c. vel sanctissime pater: & de hoc scribitur P. sal. 104. Constituit Deus hunc dominū domus suæ, & principem omnis possessionis suæ, ac constituit eum super omnes

principes. Daniel. 2. c. de quo plura scripsi in proem. Concor. contra hereticos.]

Pater Dicitur cura & honore, quia Omnes filii curam omnium habere, & ei omnes honorem impartiri debent, teste Bonif. in cantur. & proem. Clement. nam postquam Deus est quare. pater omnium, & creator. cap. 1. de summatrinit. & sic omnes sumus filii eius, ad Galatas. 3. cap. omnes filii Dei estis per fidem: ob ideo Papa eius vicarius vocat omnes filios suos: & omnes fideles vocant eum patrem. cap. quam graui. de crimine fals. alioqui rescriptum nullum esset quia non esset secundum stylum curiæ Romanæ conceptum: vbi & scripsi in forma mād. in princ. in verb. dilectis filii in concord. heretici vero, cum diaboli filii sint, patrem illum colunt, & summum pontificem contemnunt, & sunt ab omnibus etiam contempti: sed eos cum sua pertinacia, & infidelitate relinquamus, orantes, vt videant opera eorum mala, & conuertantur ad dominum.

Supplicat. Qui humiliter precatur, & cum reuerentia: & quidam dixerunt hoc verbum referri à minoribus ad maiores, sed adhuc subiicitur declarationis causā, supplicans humiliter, faciliè obtinet quæ petit: quia humilitas Deū ipsum etiam placat. c. quicunque. 26. q. 5. & mandatum Papæ debet humiliter executioni mandari. cap. cum contingat. §. 1. de rescript. de supplicatione scripsi. in tract. de supplica. in 1. como constit. reg. ideo alia hic non inferam, nisi quod supplicatio continere debet, vt petenti prodest, & alii non obstat. l. rescripta. C. de precib. Imperat. offer. tamen licet alii obstat, si Papa concedat, hoc valet dummodo ius quæsitum non tollatur, vt infra constat.

Supplicatio humiliter fieri debet, & petenti prodest, & alii non obesse.

S. V. Id est sanctitati vestræ: quis enim eum sanctissimum dubitet, quem apocantantæ dignitatis attollit? c. non nos. 40. dist. & intellige quod est nomine sanctissimus, & qualitate: sed interdum quidam pontifices actionibus & perturbationibus mouentur, & caro & sanguis

Sanctus Pater apocantantæ dignitatis attollit? c. non nos. 40. dist. & quæ obtem.

multa reuelat eis, quia homines sunt: *ut dixi in prox. Concord. in verb. sanctissimo.* & hoc nomen maxime Papæ conuenit tanquam præcellenti, ad *Hebr. 7. c.* talis enim dicebat, ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, & impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsor cœlis factus.

Ergo Papa sanctus esse debet, tum quia sanctam debet seruare vitam, quam fide est professus. *Ecclesiast. 45. c.* in fide & lenitate istius sanctum fecit illum, & elegit eum ex omni carne: tum quia sanctum exequitur officium. adhuc quia sanctum membrum sancti capitis Christi efficitur, tum etiam quia à sancta nutritur ecclesia, & sancto spiritu suggerente domino famulatur. Et præcipitur *Leuiti. 19.* Sancti estote, quia ego sanctus sum. *vide 15. condiciones sanctorum per Bercho. in vt verb. sanctus, & in cap. tenere. 31. distm. vbi Archidiaconus exponit sanctum pro mundo & puro, & per litteras sic scribi solet. S.V. non extensè sanctitativestraz, ad vitandum falsum, ut is qui postea voluerit fabricare signaturam, desistat, & vt breuius conficiatur, & si signatura extensè fuerit scripta, sic sanctitati vestraz suspecta præsumitur: quia non est concepta secundum stylum curiæ Romanæ, quem obseruare iura præcipiunt. c. quam graui, cum similibus. de crimine falsi.*

Signatura
non scribi-
tur extensè

Honoris
causa ex-
cusatur si-
gnatura.

Vestraz. Dicitur causa honoris: ut in simili dicit gloss. in l. i. in princ. ff. de superficieb. & in l. vna. C. vii. posside. nec valeret signatura, si in ea scriberetur sanctitati tuæ, quia ab stylo deuia esset. nec hic exactam dicendi rationem exquirimus, sicut apud rhetores, nec ista latinitas corrumpet signaturam, sicut de bulla dicitur inferius per cap. ad audientiam primo. de rescriptis.

Deuotus
quis dica-
tur.

Deuotus illius orator. Id est deditus, addictus sanctitati vestraz, sed in quo est supplicans ante gratiam Papæ addictus? Respon. filii nonne obligati sunt patri sic est quilibet christianus Christo, & Papæ eius vices gerenti: ob id dicit, deuotus vester, i. deditus vestraz sancti-

tati tanquam verus obedientiæ filius: *ut scripsi in prox. Concord.*

Deuotam vocat Imperator gentem fidelem, deditam & obedientem in l. à legatis gentium deuotarum. C. de velligal. & in l. deuotum possessorem ab omni inquietudine liberamus. de meta. libr. 12. omitto alios modos, quibus accipitur hoc nomen: de quo in tract. de verb. signif. dicam.

Orator. Id est precator: orat enim supplicando, ut gratiam ei Papa faciat: & dicitur in Euangelio, quæcunque orantes petitis, credite, obtinebitis: orare ergo debemus si quicquam obtinere velimus. & *Iacob. 5.* scribitur, Orate inuicem, ut saluemini. c. fin. 36. distm.

Orator
quis?

Alio modo orator dicitur legatus, seu qui ornatam orationem habet: *ut docet Lucas de Penna in rub. de legat. col. 1. libr. 10. C. vel orator dicitur vir bonus, & dicendi peritus: ut dicit Quintilianus.*

Ioannes Baliui. Nomen petentis & cognomen in supplicatione inferi debet, ut illi possit concedi: nam oportet quod exprimitur is, qui petit, sicut dicitur de libello in c. i. vbi gloss. Doct. de libelli. & iustitiam obl. & in l. i. ff. de edend. & omnis qui petit accipit à Deo, ut est in euangelio, non tamen semper Romæ à Papa si iustum non sit, quod petit, sed petentibus dicitur, melius facient, si se sumptibus inanibus non vexent. l. i. ff. de inoffic. test.

Nomen &
cognomen
in petitione
inferendum
& iustitiam
petendum

Clericus. Hoc est exprimendum in impetrationibus beneficiorum. cap. cum adeo de rescriptis. & si quis mentiatur se esse clericum, & non sit, non valebit impetratio. c. ex literis de transa. & cognoscitur clericus in tonsura, clem. 2. de vita & honest. cler. & in habitu. c. clerici, de vii. & hon. cler. arque in qualitate negotiorum: quia clerici debent negotiis spiritualibus inuigilare, non secularibus, rub. ne cler. vel mon. parum hodie differunt quidam ab aliis laicis, ne dicam à lenonibus, & latronibus, ribialia seu caligas habent laceratas, seu paritas, & diuicias sicut habent mentem diui-

Clericus ex-
primendus
in impetra-
tione, &
quomodo
cognoscitur.

diuisam, & moniti non debent gaudere privilegio clericali. *clemen. 1. & 2. de vita & honesta. cleric. & ideo impetrans dicit se clericum, quia laici beneficia non sunt committenda. capit. decernimus. de iudic. ca. 2. de insti. & d.c. cum adeo.*

Dioecesis in Magalonem. seu Montisp. Ex-
impetratio primi enim debet cuius sit dioecesis. is, qui
nibus est petit, id est in qua dioecesi natus sit: quia
exprimen- cuilibet Papa in sua dioecesi providere in-
da & pre- tendit. *cap. neminem. 70. dist. 8. & praemitti-*
mutuenda. tur sic Megalonem. dioecesis. non dioecesis
Megalonem. iur. stylum: qui stylus pro-
batur in *cap. venerabilis. de confirmatione vti-*
li. & dico Magalonem. seu Montispessu-
lani: quia olim sedes erat in insula Maga-
lone: verum quia fuit translata in Mon-
tempessulanum anno Domini 1536. eo di-
co seu Montispessulani: sufficeret tamen
dicere Montispessulani ratione transla-
tionis: & si Papa mandet provideri Petro
Montispessulani, vel Aureliani. scholasti-
co, licet ibi studeat, si non ibi duxerit origi-
nem, non debetur beneficium illi, li-
cet ibidem Petrus studeat: quia facilius
providet Papa oriundis, quam aliis. *cap. neminem. 70. dist. 1. in ecclesiis. C. de Episcopis & cleric. hoc docet Fel. in cap. significante. col. vlt. de rescript. quia dam dico Aureliani. intelligitur origine. text. in l. sed & repro-*
bati. §. amplius. ff. de excus. tut. iuncta glo. in
verb. Commancus, id est de Commanea. scribit
Fel. in cap. Rodolphus, de rescript. & ego in
l. 2. ff. de verbor. signific. licet extra impetra-
iones feret Papa loquatur de scholasti-
cis Parisien. intelligat tam de originariis,
quam de extraneis Parisien. studentibus,
per textum in cap. ex literis de constitut. cap.
quia de procurat. cap. 1. de locat. scripsi in scho-
lastico privileg.

Scholasti-
cus Paris-
an intelli-
gatur de o-
iginario,
vel de stu-
dente tan-
quam.

Doctor vel
scholasti-
cus an ex-
primi de-
beat.

Item non solum debet exprimi cuius
dioecesis sit clericus, verum utriusque iu-
ris doctor, vel etiam si sit scholasticus, ad
mouendum & incitandum Papam, ut ma-
iorem gratiam illi faciat: tamen doctor
vel scholasticus, non tenetur exprimere
illam qualitatem quo ad hoc, ut si non ex-

primat, sit subreptitia impetratio: quia
ea quae reddunt difficiliorem Papam ad
concedendum, necessario exprimi de-
bent, non autem quae eundem faciliorem
reddunt. *c. postulasti: de rescript. Felin. in ca.*
innostra, ibidem, & doct. in c. vlt. de praesump.
Ioan. de Selua in tract. de benefic. in 3. part. q.
12. scripsi abunde in forma manda. in verb.
pro expressis, in concord.

Exprimitur etiam ecclesia parrochia-
lis, alias impetratio tanquam subreptitia
non valeret. *cap. cum in illis. de praeben. lib. 6.*
ut scripsi in forma mandati. in verb. parro-
chialis abunde.

Sanctorum, &c. Item exprimi de-
bet nomen sancti in cuius honorem est
ecclesia fundata. *c. quamvis primo. vbi gloss.*
& Doct. de praeben. lib. 6. & si in honorem
plurium fundata sit, illi etiam sunt expri-
mi: nam quod in vno dicitur, & in
pluribus habet locum. l. 1. ff. quod cum
fals. tut. 1. singularia. in fin. si cert. per. Felin.
in cap. significante. col. 1. de rescript. non ta-
men debent exprimi omnes sancti, quo-
rum corpora iacent in ecclesia, vel in
quorum honorem constructa sunt alta-
ria: sed illi tantum, in quorum honorem
primaria ecclesiae erectio facta fuit: nisi
primaria erectio immutata fuerit: tunc
nominatio communis erit facienda pro
tempore, ut scripsi in tract. nomina quae stion.
14. num. 40.

Loci de balianissis. Ergo debet
exprimi locus, ubi situm est beneficium
vacans, alias incertitudo vitaret provi-
sionem. *c. 2. de elect. in 6. l. ita fidei. ff. de iure*
fisci. nisi diceretur quod maior & verior
fieri possit expressio: ut inferius dicitur.

Locus bene-
ficii sit in
impetratio-
nibus expre-
mi debet.
dioecesis.

Eiusdem dioecesis Montisp. Et
sic exprimi debet etiam dioecesis, ubi situm
est beneficium: quia Papa facilius pro-
videt indigenis, quam exteris. *text. in cap. vlt. de impe-*
trationem. 2. 70. dist. 1. in ecclesiis. C. de episcop. & cleric.
dixi in tract. de pact. poss. num. 217. si tamen
fuerit error in nomine dioecesis. ubi situm
est beneficium, ille non vitiat impetra-
tionem

Error in
dioecesi an
vitiet impe-
trationem.

tionem. secus in errore propriæ diœc. impetrantis, *argum. l. fin. C. de hered. instit.* ubi non debet quis esse tam stultus, ut nomen suum, vel diœc. suâ ignoret: & hoc docet Fel. in d. cap. significante. col. 2. de rescrip.

In dispositione tamen signaturæ nulla fit mentio, quod beneficium sit talis provincie Narbonen. vel alterius: nec diœcesis, sed solum in corpore signaturæ: quia satis expressum fuit in par. petitione, ideo non est iterum exptinendum in clausulis: & hoc nos docet stylus curiæ Romanæ, qui ex inspectione formæ signaturæ apparet.

Omissio diœcesis an & quando non viciet impetrationem. Nota tamen, quod si aliquis petiit in supplicatione sibi provideri de beneficio Parisi. diœc. & non expressit diœcesim suam, si impetrans sit eiusdem diœcesis, in qua est situm beneficium, tunc in bulla exprimi poterit, talis N. clericus Parisi. diœces. si vero alterius fuerit diœcesis, non poterit, ideo non valebit impetratio. *gloss. & doct. in cap. si proponente, de rescrip. non.* nisi gratia motu proprio facta esset, vel pro familiari Papæ scriptum fuerit, tunc etiam si esset alterius diœcesis exprimeretur, & hoc ex mente Papæ præsumpta, qui vult suam gratiam ampliari propter motum proprium, & in gratiam familiarium suorum. *c. si motu proprio, de præben. in lib. 6. scripsi 40.* & ultra effectus motus proprii in forma mandat. in Concord. in verb. motu proprio. si tamen in signatura esset clausula quod maior expressio fieri possit diœces. & aliorum, &c. tunc valebit impetratio: & in bulla suppleri poterit diœcesis impetrantis. & nota hos tres casus, in quibus valet, impetratio, quamvis diœcesis non sit expressa impetrantis.

Expressio uno vacandi modo alius non venit. Per obitum N. quondam vltimi possessoris extra Romanâ curiam defuncti vacaverit, &c. Nota quod si vnus vacandi modus exprimitur scilicet per obitum, non venit alius vacandi modus. *c. susceptum, de rescrip. lib. 6. ideo*

non debetur id beneficium vacans per resignationem: *ut infra dicitur.*

Item per obitum vacare dicit: quia beneficium non vacans conferri non potest, nec decet. *cap. primo & secundo, & per totum, de concessio. præben.* Imo qui sufficiuntur in locum viuorum, sunt communiōne privandi dict. *cap. primo, & in regul. Cancell. & inferius dicam fusius in tertia parte, in tract. de improbatâ beneficii viuentis impetratione.*

Et quamvis mortis nomine veniat & mors civilis & naturalis, ut docent interpretes in l. Gallus, §. & quid sit tantum. ff. de liberis & posthumis. gl. in dict. c. susceptum. tamen obitus appellatione non venit mors civilis, sed tantum naturalis: ideo non debetur beneficium impetranti vacans per resignationem l. fin. C. de silentio. lib. 12. cap. primo, in 24. q. prima. inferius tamen exprimitur vterque modus vacandi, ut sequitur: nam obire mortem vel obire diem dicimus, quasi ire ad mortem vel ad diem fati extremum: & Canonum professores vtuntur termino obitus, & pragmatice Romanæ curiæ, [sic & Imperator in l. si. C. solut. ma. ac Iuriscons. Vlpian. in l. 3. §. Pompo. ff. de minor.]

Aduertendum est, quod si beneficium impetretur quod est per se, tunc debet dici in bulla, Cum itaque, &c. Ecclesia sanctorum Iuliani, &c. ut superius expressum est: sed si beneficium situm sit in aliqua ecclesia, tunc debet exprimi, non solum in cuius est diœcesi, sed debet dici cum itaque, &c. quoddam simplex beneficium, ac perpetuum in ecclesia S. Marcelli existens, & in diœcesi Parisiensi &c. alias bulla esset rescribenda: vel præsumeretur contra eam, quia contra stylum curiæ Romæ. ut superius scripsi: nec valeret si non transcriberetur impetratio, si a parte opponeretur.

Quondam est adverbium temporis, & attribuitur ferè mortuis, & significat hic tempus præteritum. gl. in l. quod si præteritum nulla. ff. de relig. & l. eius. ff. si cert. per. po. test etiam significare præsens: ut docet gl. in l. 1. gnificans.

Obitus mortis civilis non continetur.

Diœcesis ecclesia in qua est situm beneficium exprimi debent.

Quondam & olim & præsens

in l. 1. §. 1. ff. de noui oper. nunciat. de dictione olim, scribam in bulla inferius, vide Corset. in sing. incipien. instr. plen. Barba. in c. præsen- tia. col. 4. de prob.

Nomen & cognomen defuncti possessoris quando omitti possit. Ludouici. Exprimendū est nomen & cognomen defuncti simpliciter, qui pos- sedit beneficium: sed si ignoratur cogno- men, nomen tamen illius exprimas, & nō erit propterea subreptitia supplicatio, dū modo sit expressum nomē beneficij, quia non est incertitudo: etiam poterit sup- pleri per clausulam, & quod maior, &c. de qua inferius.

Error no- minis de- functi an vitiet im- petratiōem. Et error in expressione nominis de- functi non vitiat acceptationem, nec im- petratiōem, si de corpore beneficij impe- trati constet, ut docet Fel. in c. significante. col. 1. de rescript.

Cautela quando i- gnoratur nomen & cognomen defuncti possessoris beneficij. Si autem ignoretur nomen defuncti possessoris, & cognomen, scribas per mor- tem N. illius ultimi possessoris, &c. & ita ponas N. punctuatum, & sufficit: & deniq; ponas in fine signaturæ clausulā, & quod nomen & cognomen illius ultimi posses- soris in confelsione literarum exprimi possit: & sic in bulla exprimetur: & va- lebit impetratio: ut doct. nos. in cap. cum M de constit.

Exprimē- dum quā- do in curia vacat be- neficium. Ext. Ro. Cur. defuncti, &c. Id est extra Romanam curiam mortui: & debet exprimi quod intra Romanam curiam vacauerit: nam beneficia in curia vacan- tia reservata sunt prouisioni Papæ: vnde nullus alius potest illa conferre intra mē- sem à die vacationis computandum. c. 2. §. 3. de prob. lib. 6. Ideo Papa ut suis provideat domesticis & famulis, difficultus prouidet de his, quā de aliis extra curiam vacan- tibus: vnde opus est hoc exprimere, aliās impetratio non valebit, si beneficium va- cauerit in curia, ut in dicto ca. 2. & curia di- citur ibi esse, ubi est Papa, non ubi est can- cellaria gl. in dict. cap. 1.

Etiam in curia censentur vacare bene- ficia morientis intra duas dietas legales, per c. præsent. de prob. lib. 6.

Reservatio- nem non ex- sio vnius reservationis, & in clausulis cō-

ditionalis clausula sapiens reservationem pressa non- generalem ponatur, non comprehendun- tur aliæ reservationes, quā expressæ: ut tur.

dixi in forma mandati. in Concord. quia clau- sula vnde eliciuntur reservationes vel e- lici possunt, debent exprimi, aliās non ve- nit reservatio, imō talis signatura debet esse signata per duplex fiat, id est in corpo- re & ad partem: ut vidi in quodam libro cancellariæ Romanæ conscriptum: aliās beneficia reservata non debentur, maxi- mē quæ in curia Romana vacant.

Vacauerit, & vacet ad præsens. Præteritū Ideo ponitur ad tollendum dubitationē, excludit quia præteritum excludit præsens. l. si quis. præsens. ff. de iuris. dom. iud. & Vergilius, Fuimus Troes: fuit Ilium, &c. & si olim vacauit, nunc non vacat, sed Papa dicit, & vacet ad præsens: vnde cum nunc vacet, conferen- dum est beneficium vacans. cap. 1. §. per to- tum, de concess. præl. in. sed de præterito præ- sumimus ad præsens. c. scribam, de præsump. l. siue possideris. C. de probat. de his scripti in l. verbum oportebit. ff. de verb. sign.

Quatenus sibi specialem gra- tiam facientes, &c. Hæc clausula so- let apponi, quando Papa de beneficio pro- uidet & in gratis prouisionum. *Clausula specialem gratia fa- cientes &c.*

Sed quando dispensatur ad plura bene- ficia: & sic in dispensationibus apponi so- let clausula ista quatenus ipsum speciali- bus fauoribus, & gratis prosequētes, &c. & specialis gratia dicitur quando Papa de vno vel pluribus beneficiis vni prouidet. gl. & doct. in c. relation. de prob. dicitur in bul- la dispensationis inferius in 2. parte. *& speciali- bus gratiis prosequen- dum, &c. differunt.*

Parrochiale m ecclesiam huius- modi, &c. Intellige dignemini confer- re, & de illa prouidere: quod est in fine pe- titiōis fere huius supplicationis, & sic in effectu petitiō est, quod cum parrochialis ecclesia sanctorum Iuliani, &c. vacauerit, & nunc vacet, supplicat talis N. ut digne- mini illam ecclesiam parrochiale sibi con- ferre, & de illa prouidere: clausula longa est, ideo difficilis quibusdam ad intelligē- dum, cum multa sint verba intermedia: *Declaratio rext. sup- plicatio- nis.*

sed iste est stylus scriptorum curiæ Romanæ, & maxime literarum Papæ.

Valoris ex Cuius fructus, & c. Sic solet extendi hæc clausula cuius fructus redditus, & **presio ad** 24. ducatos: proventus 24. due. auri de camera secundum communem æstimationem, valorem annuum non excedunt. Certum est, quod valor beneficii secundum quod communiter valet exprimi debet *cl. m. ubi gloss. de præb. & in regula. cancell. 61. vt annata Papæ solvatur: vt est in tit. de annat. in Pragm. sed in Francia nos solemus exprimere æstimationem valoris beneficii, 24. ducatos: nam si non valeat triginta ducatis, non datur annata: ideo ad illam vitandam exprimitur hic valor 24. ducatorum, & de hoc dicam inferius in clausulis, quod verus valor exprimi possit, & c.*

Æstimatione Item additur secundum communem communis æstimationem: quia communis æstimationem **inspicitur.** attenditur. l. præter verum, in ff. ad legem Falcidiam. §. si de mandat. Apostol. in concordat. facit clement. vlt. de decim. dixi de nominationibus in tract. nomination. q. 9. n. 37. & in §. volumus, de collat. in concord. nam licet vno anno plus valuerit beneficium, non attenditur valor illius anni, sed quod valet communiter, & deductis oneribus: vt plenè docui in d. tract. nominatio. q. 9. & in interpretatione. l. n. i. c. de sententiis, quæ pro eo quod interest, in verbo subtilitatem.

1. Siue promissio, siue alio quouis modo vacet, & c. Sicut supra dictum est, vno modo vacandi expresso non venit alius, dicto. c. a. susceptum, de refer. in 6. Ideo dicitur hic, siue præmissio, siue alio quouis modo vacet: & tunc omnis vacationis modus venit per text. in d. c. susceptum.

Quouis modo dictio 2. Cautela est ergo vt hæc clausula apponatur, vt docet Socin. cons. 32. ex his. colum. 5. in vlt. post decis. Roze. 28. si mandetur, in nominatione. [sub tit. de rescript. decisio. 1.] nam dictio quouis modo, omnem denotat modum, siue directum, siue indirectum, principalem, vel accessorium. gl. in d. c. vt inquisitionis §. prohibemus, de her. lib. 6. Dom. cons. 29. licet col. 2.

3. Etiam si iure deuoluto. Cast. in decis. de

præb. nisi per mortem alterius personæ vacaret: vt inferius dicitur. vide quæ scripti per forma mandat. in verb. aliam quamcunque. in concord.

4. Tamen non comprehenditur modus fictus, vt potè per regulam cancell. de infirmis resignantibus: vt plenè scripsi in tract. resignat. infra in eadem regula, nisi vacaret per obitum tempore impetrationis, & tunc comprehenderetur: vt ibi.

5. Ista clausula, si non peterentur à parte non darentur, siue præmissio, siue alio quouis modo, & c. seu per constitutionem ex ecra. vacet, ac specialiter reseruatam, inter alios litigiosum sit, & eius collatio deuoluta fuerit: vt est in reg. cancell. Im. Papæ 8. reg. 62. Ideo debet esse cauta pars, vt in petitione hoc inscribat, si illud velit obtinere, sed si petantur, facile Papa concedit.

6. Vnde cum hæc clausula quouis modo omnem contineat modum, quamuis alius impetrans verum expresserit modum, nõ præferetur illi, si posterior in tempore fuerit, quia per primum est expressus verus vacandi modus in genere, per hanc clausulam: vt est in gl. d. reg. cancell. 62.

7. Limitatur quando vnus vacandi modus tantum esset expressus in bulla, & in executoriis literis omnis modus, vel ista clausula quouis modo: certè per hoc non veniret alius modus, quàm in bulla expressus: quia literæ executoriæ non ampliant gratiam, per text. in no. in clement. 1. in fi. de præb.

8. Nec etiam valeret impetratio, si non exprimeretur vnus saltem vacandi modus, sed diceretur per modum in cancellaria Apostolica exprimendum: vt est rex. in regula cancellariæ 43. si aliquis sic impetraret, & haberet signaturam, non expediretur postea bulla: vt ibid. cautum est: facit cap. cum in illis §. 2. de præb. lib. 6.

9. Si autem impetretur beneficium hodie creatum, non solet tunc apponi hæc clausula, quouis modo, & c. sed dicitur in bulla, beneficium prædictum sic vt præmittitur vacans, seu ab eius primæua erectione [vt præfertur] vacans cum omnibus iuribus, & c. *cl. m. vlt. de rescript. ubi doct.*

10. Nec

Clausula 10 Nec etiam apponitur clausula, dummodo eius dispositio ad nos deuoluta fuerit, &c. quoniam alij modi non conueniunt in hoc beneficio de nouo erecto, ideo superflua verba apponi non debent, quia resecantur in prima constit. C. 5. in procem. Decr. 5. sexti: & quia non potuit deuolui collatio ad Papam, cum sit de nouo creatum beneficium.

Clausula 11 Nec clausula, dummodo tempore data presentium non fuerit alterius quasi-tum, quia postquam est de nouo erectum: non potuit alteri dari. C. ad audiendum, primo, de eccl. edifi. licet Papa ferat in omnibus impetrationibus hanc clausulam apponere sit solitus: de qua inferius in bulla, noua provisionis dicitur.

Clausula 12 Nec clausula, aut si aliqui super provisionibus, &c. quæ est in fine bullæ, ubi derogat literis impetratis ad vacaturam: sed istæ literæ non comprehendebant de nouo erectum post literas, ergo illis non erit derogandum. d. cle. si. de resc. c. cum olim, de consuet. c. dilecto, & c. vacante de præb.

Clausula 13 Nec clausula, ipsumque beneficium dispositioni Apostolicæ reservatum fuerit, &c. apponi debet in bulla: nam cum beneficium hodie creatum fuerit, & impetratum, & collatum, videtur quod alius non potuerit habere ius in illo, nec potuit esse reservatum, nec priuilegio deuolui. Ideo clausulæ istæ non sunt necessariae.

Clausula 14 Si tamen apponatur non vitiant: quia superflua non solent vitare rescripta, nec testamentaria. Legatum. C. de testam. verumtamen si esset à longo tempore erectum, istæ clausulæ possent esse vitales.

Impetrans per obitum cuius non obtinebit si per mortem alterius vacet.

Aut ex alterius cuiuscunque persona, &c. Nam si impetrasti beneficium per mortem Ioannis, & vacet per mortem Iacobi, debetur tibi beneficium vigore istius clausulæ, aut ex alterius cuiuscunque personæ alioqui collatio facta de beneficio vacante per obitum Titij, non se extendit, si vacet per alterius mortem: quia non est mens Pontificis, ut si per mortem alterius vacet, conferat: nam potest vacare per mortem alicuius curialis: & ideo

Papa non intendit illud conferre, quia collationi & provisioni Papæ reservatum est, tam per regulas cancellariæ, quam per Extrauag. ad regimen, de præb. in communi-bus, doct. in c. abbate sancte, de re iud. & illa clausula quouis modo, refertur ad illam personam expressam Dom. de Rota decis. 73. nota quod ubi Papa in antiq.

15 Ex stylo enim palatii aliam non venire personam etiam per clausulam quouis modo, testatur Bonifac. in cle. vltim. col. 2. de sent. excommu. & Card. consil. 30. in hac. col. 2. quia mors vnius non est mors alterius: Aut mors vno loco, vel tempore facta, non extenditur ad mortem alio loco & tempore factam: ut docet gloss. in §. risum, in verbo alius quouis modo, de collatio. in Pragmat. Rota decis. 27. fuit dubitatum. & dec. seq. in no. sed per istam clausulam, aut ex alterius, &c. sic ideo vitale est illam inscribere, ut siue per mortem vnius vacauerit, siue alterius tibi debeat.

Siue per liberam resignationem dicti Ludouici, sine cuiuslibet al-
terius de illa in Roma. curia, vel
extra eam etiam coram notario
publico. & testibus sponte fa-
ctam, &c. Quod generaliter dixerat, no-
minatim exprimit, siue alio quouis modo
vacet, siue per liberam resignationem. Lud.
ergo si ipse per metum resignauit, non va-
let impetratio: nec Papa intendit confer-
re. cap. 2. & per totum de his que vi mensue
causa sunt. c. super hoc, de renuncia. ut alibi scri-
psi. siue per resignationem cuiuslibet alte-
rius in Rom. curia, vel extra, beneficium
enim resignatum in curia est Papæ affe-
ctum. d. c. m. v. l. p. pend. ubi gloss. & si hæc
clausula non apponatur in dispositione,
non debetur beneficium in curia vacans:
nec solet in bulla describi, nisi extra Ro-
manam curiam vacauerit: unde vitale est,
hoc adiciere etiam Papa vult, siue vacau-
erit per resignationem Ludouici, vel alte-
rius habentis ius in dicto beneficio, ut im-
petratio valeat & teneat.

Resignatio
mea facta
non valet.

Beneficiu
coram lai-
co resigna-
tum an va-
cet in præ-
iudicium
resignan-
tis.

In præben-
dis nomen
defuncti
exprimen-
dum est.

Resignatio
factam co-
ram testi-
bus valet.

Dicens va-
casse in par-
tibus, non
potest posi-
ta dicere
in curia
vacasse.

Declara-
tur extra-
nagans ex-
ecrabilis.

Etiam coram notario publico
& testibus sponte factam. Nam si
quis forte resignasset coram notario, vel
laico, in præiudicium resignantis vacat
beneficium, & Papa confert: *ut in c. quod in
dubius, de veniunt. licet Innoc. in c. ad qua-
stiones, de rerum permu. dicat non vacare et-
iam in præiudicium resignantis: de quo a-
libi subdicam in 3. parte, in tract. resign.*

Aliud est in præbenda, ubi fructus sunt
distincti: tunc si vacat præbenda per mor-
tem Ioan. & impetras per mortem Iacobi,
non releuabunt te ista clausula, ne varia-
tioni detur locus: & quia in præbendis nõ
constat de certo corpore præbendæ, quia
sunt indistinctæ: unde licet ponantur ista
verba in supplicatione, non profunt, pro-
pter incertitudinem. *doct. in c. 2. de electionib.
lib. 6. sufficeret tamen exprimere nomen,
vel cognomen defuncti canonici, cum
clausula, quod maior expressio nominis,
vel cognominis fieri possit.*

Item si quis resignat beneficium suum,
& nullus interfit notarius, sed testes, ad-
huc debetur impetranti hoc beneficium
per resignatum, & per istam clausulam, &
testibus sponte factam: quia sufficit resi-
gnationem esse factam, dummodo proba-
ri possit: quod fieri per testes poterit, cum
parem vim habeant probationes testium,
& instrumentorum. *in exercendis. C. de fide*

instrum. Tamen si in signatura solum dice-
retur beneficium vacans per resignationem
factam in partibus: & demum in bulla ve-
lit exprimere quod sit facta coram nota-
rio, & testibus in cur. Rom. nõ recipietur:
nam primò præsupponit quod vacabat,
quando impetrauit, quia in patria erat re-
signatum: nunc vult dicere, quod non va-
cabat: & sic petit vt admittatur resignatio
in curia. Ideo hoc fieri non potest, quia al-
legat contraria, ob id repellendus est. *in c.
de furt. & quia alia est vacatio in curia, &
extra, vt supra dixi.*

Aut per constitutionem Execra-
bilis, aut c. de multa. va. et. Aduer-
tendum est, quod Papa loa. 22. fecit vnam
constitutionem extraneam, & in iur. in ci-

pit. Execrabilis, in tit. de præb. post c. de multa,
in concilio Lateran. editam illo tit. ubi vult,
quod per ademptionem pacificam secundi
curati ipso iure vacet primum, vt possit
impetrari: quod si pars illa duo retinere
contendat per mentem sine dispensatio-
ne, vtroque priuatus sit, & beneficia sint
reseruata Papæ prouisioni: ob id Papa
istud confert, etiam si esset reservatum vel
vacaret per c. de multa, vel extraneam. Execra-
bilis, quæ vtinam bene seruarentur: nam
non essent tot in beneficiis plurales. Ista
tamen reservatio non seruatur in Francia,
imò episcopi ista beneficia conferunt ante
mensum datum. *in cap. Statutum, de præben-
dis. 6. quantum ad istam vacationem, non
quando verè vacauit in curia, sed obserua-
tur iuris reservatio, ex dicto c. statutum.*

Item ista expressio non est necessaria. Clausula
quando impetratur beneficium simplex: ista, in sum-
quia per affecutionem istius simplicis nõ plicibus nõ
vacat curatum nec econtra. per d. cap. de est necessa-
multa, & cap. gratia, de rescripti. lib. 6. Ideo non ria.
est necesse in signatura ista conscribere
verba, minus in bulla.

Super affecutionem alterius be- Quæ autem
neficii, & c. Si quis impetrauerit bene- ritate quis
ficiu vacans per affecutionem alterius sit affec-
canonicè factam, debet exprimere in si- tus benefi-
gnatura, an autoritate ordinaria, Aposto- cium quod
licæ ipse fuerit illud affecutus, alias si in impetra-
bulla velit exprimere, quod autoritate A- tur est ex-
postolica, nõ expeditur: quia ex illa pro- primenda.

De clausu-
la affec-
tus, vel ap-
prehendit.
De clausu-
la affec-
tus, vel ap-
prehendit.
bet: alioqui si per affecutionem beneficii la affec-
familiaris Papæ esset affecutus, certè hoc tus, vel ap-
Papa non intelligeret, quod maximè de- prehendi-
bet exprimi. *doct. in d. c. super literis, de rescri-
scripti supra in tract. reserua. & tunc poni-
tur verbum affecutus, quando iure quis
beneficium acquisiuit, si verò de facto po-
nitur eo casu verbum apprehendit: vt est in
Praxi cancellarie Rom. fol. 55. vers. item nota
quod tunc.*

Aut incapacitatem, seu inhabi-
litatem cuiuscunque persone, & c.
Etiam

Inhabili-
tas posses-
oris est ex-
primenda.

Etiam hæc clausula est valde utilis: quia impetrans per resignationem, vel alio modo, non obtineret, si fortè vacaret per inhabilitatē possessoris, fortè quia nō fuit promotus intra annum: iuxta c. licet canon. de elect. in 6. vel erat irregularis tempore collationis aut alia inhabilitate, seu incapacitate notatus: de quib. Panor. & alii in c. cum nostris, de concess. præb. & inferius dicitur: vide etiam multa quæ scripsi in tract. de pacific. poss. in 4. limit. sed per istam clausulam impetranti debetur, etiam si vacet per inhabilitatem, & incapacitatem possessoris.

Collatio inualida non impedit secundam.

Aut prouisione quauis etiam Apostolica autoritate facta nulla & inualida existente, vel aliàs vacet, &c. Ideo scripta est hæc clausula: quia si Papa conferat inutiliter, & nulla sit eius prouisio, fortè propter literarum surreptionem, vel inhabilitatem persone, tamen nullus alius de iure poterit illud beneficium conferre, utpote quia Papæ affectum est: ut docet Panor. & alii in c. inter dilectos, de excessib. prælat. tamen per istam clausulam Papæ vult, ut valeat illius collatio, licet in hoc regnō Franciæ reseruatō ista & affectio non seruetur: ut superius dixi in materia reseruationis. Papa etiam dicit vel aliàs vacet. Triginta modos vacandi scripsi in §. monasterii, de nominatio. regul. in concor. Franciæ: & quoquo ferè ex his modis vacet debetur impetranti per istam clausulam generalem. & per ista verba nulla & inualida, & probatur à contrario, quod si Papa conferat secundū beneficiū alicui, non obstante prima collatione, intelligitur de inualida & nulla collatione, non de valida, etiam si Papa hoc diceret, non reciperetur: ut docet Fel. in c. causam, de rescript. & doct. in c. quæ in ecclesiis, de consuet. & in l. Barbarius, ff. de offi. prætor.

Clausula non obstat collatione intelligitur de inualida.

1 Etiam si deuolutum, &c. Ex ista signaturæ clausula elicitur bullæ clausula, etiam si tanto tempore, &c. & quod in hac supplicatione breuiter cum, &c. ponitur, in bulla extendi solet, sicut clausula protocolli notarius extendere solet. l. Gal-

lus, §. idem credendum ff. de liber. & posthum. & in authen. de tabellio. colla. 4. sufficit in signaturæ verba ista ponere.

2 Etiam si deuolutum, &c. & hoc est statu. Deuolutum propter decisionem cap. 2. de concessio. beneficium præb. ubi episcopus habet sex menses: & Papa con-

archiepiscopus alios sex menses ad conferendum, postea ius deuolutum est ad Papam: & alius non potest postea de illo beneficio deuoluto disponere.

3 Ideo pars petit, quod si collatio sit ad eum deuoluta, quod adhuc ipse Papa dignetur conferre illi: & si ordinarius post istam deuolutionem conferret, & postea is possideret per triennium: iste habens ordinari collationem postea non poterit molestari, quia habuit coloratū titulū, ut patet in tit. de pacif. poss. in concor. quia verus effectus est post triennium: ut abundè scripsi in tractat. de pacific. possessio. in 3. amplia.

4 Eo etiam dicitur iuxta Lateranens. concilii statuta: quia in Lateranen. concilio ista deuolutio prius fuit statuta: ut patet in d. c. 2. de concess. præb.

5 Si tamen impetretur beneficium vacans in curia, vel dignitas principalis, seu maior post pontificalem, non est necesse ponere in signaturæ hanc clausulam, etiā si deuolutum: quia cum beneficium sit reseruatū collationi Papæ, non dicitur deuolutum: cum semper collatio ad Papam spectauerit. c. 2. de concess. præb. & in regu. cancella. est reseruata Papæ prouisioni hæc dignitas: & probatur in c. si. de præb. & c. 2. ac 3. illō tit. in 6. & quamuis iure speciali ordinarius possit post mensem beneficium in curia vacans conferre, tamen ab ordinario non deuoluitur ad Papam, quia Papa semper conferre potest, sed ne dispendiosa sit longa vacatio. c. quā sit, de elect. in 6. Papa permittit ut ordinarius post mensem conferat. d. c. 3. de præb. in 6.

Clausula deuolutio- nis quan- do non sit inferenda in signaturæ fuit expressum.

6 Nec in bulla etiam ponetur clausula quod tanto tempore, &c. quod collatio est deuoluta ad Papam: quia impossibile est deuolutum esse ius, postquam semper Papa potuit conferre, ut nullus alius, ergo ab alio deuolui non potuit: priuatio enim

supponit habitum. §. *seruus. de capit. dem. in inst.*

*Conclusio-
nalter an
bulla ex-
primatur
quod sit in
signatura
fuit ex-
pressum.*

7. Et nota quod quamvis in hac signaturâ a parte dicatur, etiam si deuolutum, &c. conditionaliter, & inferius dicitur, quod exprimi possit etiam si deuolutum, &c. etiam si expresserim, quod ecclesia caruit diu rectore, tamen in bulla non potero dispositiue exprimere, quod sit deuolutum, sed conditionaliter, sicut in signatura. alioqui esset addere signaturæ: quod in canon est expressum: & iste est stylus curiæ Romæ notandus.

*Bulle non
debet addi
ultra signa-
turam.*

8. Quia bulla non debet addi ultra signaturam nisi id, quod est de stylo curialium: & ferè tantum proderit hæc conditionalis expressio, sicut si non esset conditionalis.

*Affectum
Pape bene-
ficii quâ
do dicatur.*

Affectum. Hoc ideo dicitur, quod si Papa beneficium seculare vacans regulari commendauerit, seu commendauit beneficium regulare clerico seculari ad vitam, si moriatur commendatarius, beneficium tale remanet affectu per illam commendam, postquam Papa apposuit manus in illa, adeo quod nullus inferior pro eavice possit illud conferre, seu de illo se intromittere, per reg. cancel. 3. affectum etiâ dicitur beneficium ratione litis, expectantibus, qui acceptauit, & non fecit sibi prouideri, & vbiq. Papa apposuit manu: vt superius dixi in tit. de reseruat. post. doct. in c. ubi qui de reser. lib. 6.

Imo si Papa illud conferret, & non exprimeretur, quod beneficium est Papæ prouisioni affectum, non valeret prouisio tãquam subreptitia: quia affectio ista vim reservationis obtinet: & Papa non intendit facillè reseruata conferre, vt superius in materia reservationis dictum fuit: quain reservationem, seu affectionem in Francia non seruamus, sed disponitur de his sicut si non essent reseruata, vel affecta, vt ibidem scripsi: ideo ista clausula, in patria obedientiæ est maximi momenti: in regno verò Franciæ non magni: & nisi esset stylus curiæ, vt apponeretur, si omitteretur in Francia, non vitaretur bulla, nec signatura.

1. Specialiter vel generaliter reseruatum, &c. Specialiter reseruata beneficia dicuntur, quando Papa alicui dedit potestatem conferendi aliqua beneficia, & reseruât sibi illa, ita quod nullus alius, nisi ille, pro quo specialiter reseruât, illa conferre & obtinere possit. cap. is cui, de preb. lib. 6. vel si suæ dispositioni reseruât aliqua beneficia, vt supra dixi de reserua. sed per istam clausulam vult quod huiusmodi reservationes, non obstant, si alteri tamen ius in beneficio quesitum non esset: sed vt huiusmodi prouisio valeat: hæc tamen clausula non nocebit habenti reservationem super certo beneficio: vt docet Synaphile. in tractat. de lueris gratis in prima mandata formæ, per sic. concludo, etiam per istam clausulam valebit collatio facta impetrati, quamvis beneficium esset mandatario reseruatum, si prius impetranti collatum fuerit. §. declarantes. de mand. apostol. in concord.

2. Idem si reservationes generales sint, Generalis vt beneficia in tali episcopatu vacantia: vt reseruatio scripsi superius in materia reservationis. Et in quomodo tractatu. de reseruat. in concord. vel quando fiat. Et sunt beneficia familiarum Papæ, hæc generaliter sunt reseruata, tamen non comprehenduntur per hanc clausulam.

3. Quia obstat regul. 62. quæ vult quod nisi clausula vnde elicitur generalis reseruatio, sit per duplex fiat signata, non possit exprimi, licet dicatur in corpore specialiter vel generaliter, vt hic & in dispositione, & ad partem cum clausula generalis reservationem importante.

4. Quia tamen illa verba non sunt, per quæ in bulla exprimi possit reseruatum: ideo non poterit exprimi per clausulam generalem reservationem importante.

5. Vnde addi debet in signatura & in dispositione, & cum clausula generalem reservationem importante, ex quauis causa etiam dispositiue in literis exprimenda, etiam per istam clausulam sine consensu Cardinalis, in fauorem cuius reseruata sunt per reg. 20. illa bulla non poterit exprimi, secus si in signatura conditionaliter exprimi.

*Clausula
ex quacum-
que causa
quid de-
notet.*

exprimatur, qui forsan familiaris dilecti fratris nostri Hiero. Vetal. est & continuus communis, &c.

Nomen 6 Et sic non sufficit exprimere quod futurum est car. erit familiaris Papæ, vel alicuius cardinalis nisi nomen cardinalis, & titulus exprimitur, & consensus illius, quando affirmatus, mature fuerit dictum esse familiarem. quando as 7 Secus si conditionaliter, ut dixi: sufficit tamen si in signature dicatur, & cum fuit expressa clausula generalem reservationem importante ex qua vis causa, quæ exprimi possit vult, secus in literis: tunc & nomen, & titulus in bulla exprimi poterunt, secundum illa verba, ex eo quod dilecti filii Hier. tit. &c. familiaris continuus & communis fuit generaliter reservatum, &c.

Cardinalis 8 Et si in signature fuerit illa clausula, vel ex eo quod dictus N. alicuius cardinalis familiaris continuus & communis generaliter reservatum existat, an in bulla possit in genere exprimi, dicendo alicuius ex sacrosanctæ Roma. ecclesiæ cardinalibus familiaris continuus communis fuit. resp. si cardinalis, cuius familiaris fuit ille cuius beneficium impetratur, mortuus fuerit, sufficit expressio superior generalis, secus si cardinalis sit vivens: quia tunc illi fieret præiudicium: ideo nomen tituli & consensus requirentur, ut supra docui per reg. cancel.

9 Et hæc clausula generalis, &c. restringitur ad unam reservationem expressam, nec licet aliam exprimere, si non sit clausula, ex quaunque causa, &c. & hæc refertur ad clausulam in corpore positam de stylo curiæ Romanæ.

Reservatio 10 Limitatur in reservatione notoria in curia: tunc licet de ea non fiat mentio, valebit Papæ provisio, quando erat generalis & notoria: ut docet Fel. in c. super literis. col. 5. nu. 8. in 3. reg. de rescrip. per glo. ibi.

11 Nisi ignorantia posset cadere in Papæ ratione alicuius individui: allegat Agid. de c. Rose. o. commissio. unde cum Papa multa individua ignorare possit. c. de constit. libr. 6. ob id est tutius semper hanc reservationem exprimere.

12 Et idem in permutationibus benefi-

ciorum concludit Feder. in tract. de perm. i. permutat. benef. q. 3. & 4. & Agid. eo tract. in 3. part. q. 2. non valet si alterum beneficium erat reservatum: sed uterque redibit ad suum beneficium per c. si beneficia, de reservatione. preb. lib. 6.

Aut litigiosum, cuius litis statum,

&c. Hoc ideo scribitur, quia Bonif. Papa in c. si hi contra, ut lite pend. in 6. statuit his verbis: Si hi, contra quos, super dignitatibus personatibus, vel aliis ecclesiasticis beneficiis, quæ possident, litigatur, ut lite pendente cedant, vel forte decedant: ne propter novos aduersarios, qui malitiose interdum petitoribus subrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari cōtingat, statuimus: ut dignitates, personatus, vel beneficia huiusmodi, donec contra superstitem lis finita fuerit, aliis nullatenus conferantur: nec ad ea eligatur quisquam, vel etiam presentetur: quod si secus actum fuerit, eo ipso irritum habeatur, &c. & per istam clausulam illi prohibitioni Bonifac. derogatur: sed in bulla solet extendi, quod lis inter duos adhuc indecisa existat: cuius litis statum presentibus volumus haberi pro expressis, pendeat indecisa, & nondum finita: & per illud verbum litigiosa, &c. derogatur prædicto. c. Bonifacii. hoc etiam probatur in cap. inter monasterium. de re iud. ubi oportet exprimere litem, & litis statum: sed hodie ordinarii etiam conferunt beneficia litigiosa non finita lite, mortuo vno litigante, & hoc ex consuetudine Franciæ, in qua non servatur. d. c. si hi, ut alibi scripsi: & quod etiam in rescripto ad lites debeat fieri mentio litis pendens. prob. c. ceterum, & c. super literis de rescrip. ubi Fel. col. 7. tradit regulam cum limita.

Litigiosum tunc dicitur, etiam per solam citationem à iudice competente factam, c. de lit. ut lite pend. abunde Petr. Paris. in conf. 94. beneficium in 4. vol. & sicut res profana litigiosa non debet alienari. l. fin. & per totum. C. de litigiosis. ita nec beneficium litigiosum cōferri: & ideo exprimitur hic propter rationes quas scripsi in tract. de cessionibus.

permutat. non valet si alterum beneficium erat reservatum.

Litigiosum beneficium exprimens, quando litigiosum dicitur.

litigatio Si tamen tertius, qui non est in lite, re-
est mentio signaret alicui colliganti, non esset faci-
facientia, enda litis mentio, quæ non est cum ipso
quantum tertio: & expediri bulla posset sine litis
colligantis mentione, tamen propter stylum curiæ
signat. Romanæ, hæc clausula solet in signatura
 apponi: ideo stylus est sequendus. *ca. quum*
gravi de crim. fals. potest tamen in bulla o-
 mitteri, si non sit necessaria.

Eidem oratori providere mise-
 ricorditer dignemini de gratia
 speciali constitutionibus & ordi-
 nationibus Apostolicis, cæterisq;
 in contrarium facientibus, non
 obstantibus quibuscunque cum
 clausulis oportanis, necnon &
 consuetis.

translatio Item hæc verba ponuntur in ablativo
signantia casu, propterea quod si essent aliquæ con-
luntur stitutiones, seu ordinationes Apostolicæ
et clausu repugnantes generaliter, seu specialiter
on, non huic constitutioni: vel si ibi adessent ali-
obstant. qua statuta, per hæc verba illis derogabi-
 tur, & per hæc clausulas, *per text. in c. cum*
aliquibus, de refer. in 6. scripli in forma mand.
in p. in Concord. & hic est finis primæ partis
 signaturæ, alia in fin. bullæ scribam in se-
 rius. Hætenus de prima parte.

Secunda pars signatura.

verba signa Secunda signaturæ pars est, in qua Pa-
curam tri- pa vel ab eo commissus subscribit partis
liciter si- supplicationi, & notandū est quod
ne & su- Papa solet tripliciter supplicationem gra-
per quib. tiæ signare, vel per fiat, ut petitur, vel per
 fiat A, vel per fiat motu proprio.

2. Nouam gratiam signare solet per fiat,
 ut petitur, si reformatur gratia, signat Pa-
 pa per fiat A. *in reg. Alex. 6. habetur in tit.*
de signatura gratie, in princ. si vocetur Pau-
lus, signat fiat P. vel aliàs iuxta literā pri-
mam sui nominis.

3. Sed si sua sponte moueatur, signare
 solet, fiat motu proprio, & non solet dice-
 re, ut petitur, quando motu proprio re-

scribit: quod solet facere, si scribat pro
 cardinali, aut familiari habenti fauores,
 aut quando ei placet: *ut docet Osta in sua*
Isag. lib. 1. tit. de vtriusque signatura.

4. Si vero signetur ab eo, qui est à Papa
 commissus, tunc ipse subscribit, concessum
 ut petitur in præsentia d. N. P. Hiero.
 Card. Verallus, & hoc si fuerit facta in præ-
 sentia, alioqui simpliciter diceretur con-
 cessum, ut petitur Hieron. Card. Verallus,
 nempe si in præsentia Papæ signet Cardi-
 nalis, attestatur hoc esse factum in præsen-
 tia illius: sic dicens, concessum ut petitur
 in præsentia do. nostri Papæ, alioqui sub-
 ticetur hoc.

5. Vel interdum signat, concessum in
 forma in præsentia d. N. P. N. Card. hoc do-
 cet Gomez. *in reg. de non iudicando iuxta for-*
mam supplicat. in compendio signa. & ista sub-
 scriptio utitur commissus Papæ in prin-
 cipalibus gratiis & nouis prouisionibus.
adest.

6. Sed est aduertendum, quod si illud,
 quod concedit, habeat formam, eo casu
 signat Papa, fiat in forma, vel hic commis-
 sus, concessum in forma alioqui simplici-
 ter: quia Papa vult ut forma seruetur pro-
 ut de iure c. cum dilecta, de refer. hoc est statutū
 in reg. Alex. 6.

7. In reformationibus verò gratiarum
 non concernentibus nouæ gratiæ conces-
 sionem, sed aliquam qualitatem, & circū-
 stantiam, ut in rescripto perinde valere,
 solet commissus à Papa signare concessum
 N. Cardinal.

8. Si Papa signet commissionem, dicet, Commis-
 placet, nisi rescribat ad partes committen-
 tes, quia tunc dicit fiat, *ut in d. reg. Alex. 6. &*
ubi materia tangit cameram, dicit videat
camera: sed ubi tangit religionem, signat
videat protector ibid. tit. de signa. gratie.

9. Item gratiæ signatæ per fiat, præferū-
 tur prouisionibus per concessum, quando
 concurrunt, *ut est in reg. Innoc. 3. quia Papæ*
prouisio propter prærogatiuam præferri
debet. c. si a sede, de preb. in 6. Fel. in ca. Rodul-
phus, de refer.

10. Etiam si in vna signatura esset motu
 proprio, in alia fiat, sine motu proprio: il-
 la per fiat præfertur d. regu. 31. licet multos
 alios

Delegatus
à Papa si-
gnat per
concessum

Concessum
in forma
expressi-
tur quæ-
do forma

Gratia per
fiat præ-
feruntur a-
liis per-
concessum

alios effectus habeat motus proprius, quos
in causa. Fel. docet de resib. scripsi plenius
in forma mandati in verb. motu proprio, in con-
cord.

11 Imò etiam prouisus per fiat prefertur
prouiso per concessum, etiam si is haberet
possessionem, iuxta c. si a sede de preb. & ita
fuit decusum, & in duabus causis interpreta-
tatum Romæ: vt refert Cassador. in reg. can-
cellaria rub. de preb. decisio. 14.

Limitatio
c. si a sede.
12 Et sic limitatur. d. cap. si a sede, vt non
procedat quâdo vni est prouisum per fiat,
alteri per concessum: vt is qui habet per
fiat, præferatur: & hoc quando à Papa: &
ita est solennis limitatio ad c. si a sede. de
preb. lib. 6. plura de hoc scripsi in tract. de pa-
ci. poss. circa fin. ubi videre cuique erit liberum
in 17. limit. num. 295. & seq.

Signatura
quando
producen-
da sit.
13 Et hoc casu bonum est producere si-
gnaturam, alioqui ex bulla tenore digno-
sci non potest, vnde cautus in hac materia
beneficiaria quis esse debet, vt tam bullâ,
quàm signaturam conspiciat, & ex illis ve-
ritatem elicere poterit.

Cur Papa
verbo fiat
ritur.
14 Ratio est: quia Papa utitur verbo
fiat, sicut Deus opt. maxi. in mundi crea-
tione, Fiat lux, & facta est. Genes. 1. ita & vica-
rius eius uti solet: ideo sua gratia præferri
debet gratiæ per concessum, propter ma-
iorem prærogatiuam. d. c. si a sede.

Per apposi-
tionem fiat
perfecta est
gratia.
15 Nempelimitatq; Papa apposuit fiat,
perfecta est gratia: vt docet Calder. in c. Quis
quis de elect. & Fel. in rub. de consti. col. 3. & in
ca. Rodolphus. col. 16. num. 26. de rescript. facit.
cap. qui bona. §. sicut. 17. q. 1. l. 2. §. de mte, ubi hæc
verba fiat statim facto suo nocent. ff. Ne quid in
loco publico.

Fiat de pre-
fenti inel-
ligitur.
16 Et sic verbū fiat significat hic de præ-
fenti, id est dicere nunc fiat, & non de fu-
turo: vt in Euangelio, Fiat mihi secundum
verbum tuum. Vnde iudicauit magna curia
Mediolanen. quod postquam Rex cōsen-
sit alienationi feudi per verbum fiat, post-
ea hoc non potuit reuocare: etiam per li-
teras sigillatas: vt docet Matt. Assl. in decis.
Neap. q. 253. Duo Regij, & falsare lo fiat, est
falsare literas Apostolicas, & propriè, sic
ut illud, in quo tota consistat virtus, & sub-
stantia: vt per verbis Collecti, in ca. Ad falsario-

rum, de crimine falsi, scripsi in bulla cano. Do-
mini. art. 4. licet interdum pro materia de-
notet futurum, vt in l. iurigenium. §. præ-
tor. iuncto. §. sine. ff. de pact. gl. & doct. in c. quis-
quis. de elect.

17 Item cancellaria in casibus sibi per
missis signat per verbum concessum, non etiâ signat
per fiat, vt est in reg. Iulij Papæ terrij. in de po-
testa. vicecancel. reg. 9. sequitur Roma. cons. 379. sum. & le-
nica. col. ult. & legatus, nisi à Papa concess-
um illi fuerit, quod possit verbo fiat, vt, &
aliis verbis, sicut ipse Papa potest, sicut
fuit concessum illustri & doctissimo car-
dinali Hier. Verallio legato in tota Francia
excellentissimo.

18 Ideo cancellaria omnes causas, quæ
sunt de comuni iustitia, sine speciali mäs possit
dato committere potest. Egid. bellane. dec. vicecan-
cellaria, & hodie dicitur in d. regul. cellarius
cancellaria. Iulij terrij quod possit vicecancel-
larius omnes causas beneficiales com-
mittere in curia, cum potestate citandi ad
partes.

19 Nisi esset contrariū, puta si causam
in partibus pendente committeret: eo
enim casu non est verisimile Papam vice-
cancellario commississe plenitudinem po-
testatis. arg. eorum quæ Im. not. in ca. immotuit.
de elect. hoc expressum firmat Egid. Bellanera.
decis. 45. exceptio. quem sequitur Fel. in rub. de
rescript. col. ult. dic. vt statim scripsi, quod in cu-
ria committere potest, cum potestate ci-
tandi in partibus litigantes.

20 Item aliquando supplicatio signatur
per duplex fiat, quando generalis referua-
tio datur: vt in reg. cancellaria. 62. & dicit ibi. per duplex
gloss. quod tunc debet primum fiat, collo-
cari inter partis petitionem & concessio-
nem: vt solet communiter fieri: & secun-
dum fiat, solet in margine clausularum
seu dispositionis conscribi. & idem dicit si
per duplex concessum sit signata suppli-
catio: quia iustus duplex principis pro
motu proprio habetur. allegat. Bald. in l. nec
damnosa. C. de precib. Imper. offer. plenè Corf. in
suo tractat. de geminat. hodie ferè omnes si-
gnaturæ solent dupliciter signari, vt supra
licet videre in forma signaturæ, forte vt vi-
tentur falsitates, & per concessum.

Penitentiarius magister tripliciter etiam signatur.

21 Et quamvis magnus penitentiarius soleat signare per fiat, tamen est diuersitas: quia hic solet signare fiat in forma, fiat de speciali, & fiat de expresso, vt docet Ofla-
nia in sua praxi lib. i. tit. de summo peniten-

22 Sed non signatur sicut Papa, fiat motu proprio: quia non solet penitentiarius ista vti clausula, maxime quia circa confessiones peccatorum, & absolutiones versatur sua potestas: quæ absolutio est perenda, iuxta dictum Euangelij. Petre & accipiens.
c. omnis vniuersusque sexus de penit. & remiss.

Suppletur defectus in genere per verbum fiat secus per concessum.

23 Item ista clausula fiat, vt petitur, appositum in supplicatione in qua petit quis suppleri defectus, contractus aut processus, seu alterius actus, operatur etiam si in specie defectus non sint expressi: vt est in
reg. cancel. sum. 3. num. 39. & in regula Pauli 3. regula 45.

24 Secus si per concessum, quia tunc opus est exprimere nominatim defectus, vt ibi. & refertur ad defectus quo ad solennitatem iuris, sed non quo ad defectus personarum, vt pote irregularitatis: vel si sit illegitimus, nec ad defectus iuris naturalis, vt consensus, gl. ibi que allegat Host. & Alber. inc. i. de trans. episcopi. & Specul. in tit. de leg. §. nunc ostendendum.

Signatura an valeat si dicatur fiat & non sit appositum respicitur.

25 Vidi dubitari de signatura, in qua in scripta erat clausula, fiat, vel concessum: sed non erant illa verba, vt petitur: an valeat respon. valere. gl. in regu. cancel. 60. & bulla poterit ex hac fieri: quia per verbum fiat, gratia & signatura est perfecta. c. quisquis. de elect. vbi Calde. & clausula vt petitur, satis intelligitur.

26 Stylus tamen est, vt apponantur etiam illa verba, vt petitur: tamen quando de voluntate Papæ appareret, non esset de ea disputandum: hoc tamen limitatur in signatura, in qua suppletur defectus: in illa enim est necesse, vt ista verba fiat, vt petitur, sint conscripta, vt est in d. reg. 39. & ibi, gl. hoc firmat.

Omnia penita videtur concedere prim-

27 Et hæc responsio Papæ, sicut brevis & compendiosa sit, est tamen dubitationes resecans, sicut respon. esse debent. l. cum antiquitas. C. de versut. Lucas de penita. in l.

eos. C. de excu. muner. lib. 15. vnde aduertendum est, quod per hæc verba fiat, vt petitur, princeps videtur concedere omnia petita à parte: nam responso simplex, & concessio refertur ad petita & interrogata. inter. in si. de fid. in si. l. si defensor. §. de interrog. act.

28 Vnde si fuerit petita absolutio à pluribus excommunicationibus, & simpliciter dictum fuerit, fiat, censetur concedi absolutio ad omnes petitas excommunicationes. teste Pan. inc. cum pro causis. in glo. vlt. de sent. excom. Felix inc. super lueris. col. 6. num. 9. de refex.

29 Vnde consuluit Alex. conf. 84. in causa, num. 4. in 1. vol. quod principis responsio mandantis bona assignari, debet intelligi secundum supplicationem petentis. per d. l. si defensor. & §. preterea. de inutil. stipul. in vlt. in scriptura enim referente omnia posita esse censetur, quæ in scriptura, ad quam fit relatio, leguntur. l. asse totis. ff. de hæc. in si. l. si ita scripsero. ff. de cond. in si. l. Roman. conf. 80. confirmanda.

30 Et privilegium concessum intelligitur secundum formam petitionis. Bald. in d. ca. inter refert. Dec. conf. 37. viso. conf. col. 3. sa ad peti-

31 Ad hæc responsio debet referri ad tenorem petitionis. l. quero. §. si. ff. de ed. edict. feruntur. Soc. conf. 103. in casu, col. pen. in 3. vol.

32 Etiam videtur Papa concedere secundum qualitates expressas: vt si petitum fuerit beneficium curatum, ipsum concessisse videtur: vel si dignitas fuerit petita, etiā videtur concessa: per verbum fiat. Bart. in l. si cui. §. si à filio. ff. de leg. 1. Angel. in tract. de malefic. in gl. comparent, in prim. & ibi in additio. & maxime cum scribatur fiat, vel concessum vt petitur.

33 Hoc limitatur non procedere, vt non extendatur ad separata, nec ad ea, quæ diuersam habent rationem: vt consuluit Dec. conf. 33. viso puncto, vbi si in supplicatione petatur inhiberi iudicibus in causa Marioti & fideiussorum intelligitur, quatenus fideiussores tenentur ex illa causa, secus si ex alia causa teneantur.

34 Secundo limitatur ad ea non extendi, quæ verisimiliter non esset concessurus. l. obli-

seps dicitur, fiat.

Absolutio concessa ad plures excommunicationes per fiat ad omnes refertur.

Privilegium & respon. sa ad petitionem refertur.

Concessio ad qualitates etiam refertur.

l. obligatione. ff. de pig. vnde per hæc verba fiat vt petatur, non intelligitur concessisse, vt beneficium conferatur, nisi specialiter expressum sit: vel vt superius dixi. *§. not. doct. in c. 2. de preb. lib. 6.*

35 Tertiò limitatur, quando Papa expresserit aliqua, tunc expressa concessisse videtur: & verbum fiat, ad specificata tantum refertur, *arg. l. age cum Geminiano. C. de transact.* vnde videtur hic ad tollendum dubitationes, Papa in seq. parte exprimit sigillatim ea, quæ cōcedere vult, vnde quod non exprimit hic, concedere non vult. *arg. c. ad audientiam, de dec. Ale. conf. 94. in causis, fol. 2. num. 3. in 2. vol.*

36 Notandum tamen est quod si clarè appareat, quod signaturæ ampliet, vel limitet narrationem, partis, standum erit signaturæ, & Papæ concessioni, non autem partis narrationi, per *tex. in d. c. inter, de fide instrum. §. Fel. in d. c. super. col. 6. nu. 10. de rescr. allega. Pano. in c. 2. de treuga & pace.* Hactenus de secunda parte.

Tertia pars signaturæ.

Tertia signaturæ pars est dispositio, & Papæ concessio, & quod ipse simpliciter concessit, dicendo, fiat vt petatur, nunc sigillatim exprimit, & recenset, eaque concedere intendit primo.

Et cum absolute à censuris, &c. Hoc in bulla extenditur, *reque absolventes, & absolutum fore consentes, &c.* alioqui rescriptum non valeret impetratū ab excommunicato. *ca. 1. de rescr. quid censuræ nomine veniat, explicat. text. in c. quærenti. de ver. sig. videlicet excommunicationem, interdictum, & suspensionem, dicam inferius in i. bullæ dispositionis clausula.*

Solet etiam in bullis pensionum adici hæc clausula, vt compellatur debitor pensionis sub sententiis, censuris, & poenis ecclesiasticis, &c. & si ista clausula fuerit in supplicatione omissa, tamen in bulla addi poterit: tum quia tacite in his intelligitur, & quæ tacite intelliguntur, expressa censentur. *l. cum quid. ff. si cert. pet.*

Tum quia est consuetæ, & tacite inest ex stylo curiæ, & quæ tacite insunt, veniunt. *l. l. et. ff. si cer. pet.* & quia facile quisque recularer solvere pensionem, quæ est pãsis debitoribus eius, vt scripsi in tract. de pacifi. possessio. num. 126.

1 Quod obstantiæ oratoris habeantur pro expressis, seu in toto, vel in parte exprimi possint. Ratio ne istius clausulæ, poterunt exprimi beneficia omnia, & singula monasteria, prioratus, præpositura, præpositatus, dignitas, personatus, administratio, vel officium, aliq; beneficia ecclesiastica cum cura, vel sine cura secularia, & quorumvis ordinum regularia.

2 Quia per istam expressionem nihil de nouo datur, sed iam datum & habitum refertur, quod potest fieri ratione huius clausulæ: & quando petatum est aliquid pro expresso haberi: & in signaturâ dicitur, fiat, valet gratia, ac si illud expressum fuisset: vt docet *Amo. Buring. conf. 2. v. is. l. i. de rescr. §. conf. 49. in fin. quem refert Fel. in c. super. l. i. de rescr. §. 6. nu. 9. de rescr. script.* alioqui nil ferè prodesset ista clausula.

3 Vnde si commendetur monasterium religioso, per istam clausulam poterit exprimere in bulla omnia & singula, quæ in titulum vel commendam obtinet, quæ ob stare possent huic commendæ, ac prouisioni, ne superflue ponatur. per *gl. in l. 1. ff. quod in c. caus. Bal. in rub. C. de contrah. empt. g. 9.* vnde poterit quis in bulla exprimere beneficia, & si in prima bulla non expresse rit, poterit impetrari bulla perinde valere eius datæ quæ fuerat prima. & hoc ratione signaturæ, in qua erat, quod possit expediri per rescriptum perinde valere: sed quod duplex bulla conficiatur vnius tenoris, scilicet prima, in qua non expresse rit beneficia, in secunda quod exprimat ea, hoc fieri non potest, si prima producta sit: quia omnis actus de primo intelligitur. *l. boues. §. v. ff. de verb. sign. ca. non potest. de preb. in 6. id eo errant mensularij, qui hoc faciunt, & sicut prima nõ valet, nec secunda: nisi prima ante processum inchoatū rescribatur.*

Clausula pro expressis, &c. quid proficit.

Bulla duplex ex vna signaturâ quando conficitur.

quod fieri potest, *videtur in bulla nona provisionis.*

4 Siue obstat in toto, siue in parte: quia bonum est argumētum totius ad partem. *Item de tota. ff. de rei vend. c. pastoralis. §. item, cum totum, de off. dele. unde si aliquid obstat totibullæ, poterit exprimi ratione huius clausulæ, vel si in parte, idem.*

5 Et nisi ista clausula adesset, si impetrans haberet beneficium, etiam modicum quinque fortē solidorum, & non illud exprimeret, subreptitia esset impetratio, nec valeret. *si propinqua de resi. c. si motu proprio de preb. in 6. quod secus est, per istam clausulam quæ hoc operatur.*

Vnu tantum 6 Aduertendum est magnam fieri diffinitionem rentiam, quod obstantiæ habeantur pro ratione expressis: vel quod obstantiæ beneficiales huius clausulæ exprimi possint: quia ratione primæ clausulæ, quod scilicet, vnum tantum beneficium exprimi obstantiæ poterit in bulla, sed non duo: ideo si duo habeantur habeat, non valebit impetratio tertiæ: quia pro expressis vnum beneficium obstat: ergo illud tantum poterit ratione clausulæ huius exprimi. *arg. no. in gl. fin. in c. 2. de rescr. lib. 6.*

Valor 7 Etiam ratione clausulæ huius non poterunt fructus exprimi, nec valores illorum, quia dicantur obstantiæ beneficiales, &c. ideo vtraque clausula solet apponi, videlicet quod obstantiæ maxime beneficiales habeantur pro expressis, seu quod exprimi possint.

8 Et illa dictio maxime implicat, ut non solum obstantiæ beneficiales, sed aliæ: ut docet gloss. in illud. ff. ad legem Aquil. Bar. in extra. ad reprimendum. in ver. & maxime.

Duo tantum 9 Et propter clausulam, quod obstantiæ beneficiales exprimi possunt duo tantum exprimi beneficia in bulla exprimi poterunt, & illorum fructus: vnum in titulum, alterum in commendam: & potest omittere postea scilicet, quod clausulam non obstat. si alia non haberet: ut seruat cancella. Roma. & probatur per c. non potest. de preb. in 6. & ne ad infinita trahatur. cap. 2. de rescriptis. in 6. alioqui centum posset sic habere, & dicere pro expressis habentes, &c.

10 Et non est intentionis Papæ, ut istos plurales velit aliis beneficiis onerare. cap.

quia in tantum, de preb. ideo licet in signaturâ habeatur pro expressis, in bulla tamen exprimi debet: ut superius scripsi.

11 Sed non vltra duo, etiam si dicatur quocunque & qualiacunque: ut scripsi in cont. informamand. & per hoc evitantur calumnia trapezitarum beneficiorum, qui nunquam exprimiunt beneficia, putantes istam clausulam ad omnia porrigi, quod non est verum.

12 Imò si possidens parrochialem ecclesiam pacificam, alteram non, sed solum sibi collatam, in signatura non fecerit mentionem de pacifica, sed tantum de altera, cum clausula quod obstantiæ habeantur pro expressis, per hanc clausulam non poterit in bulla dispensationis exprimere parrochialem pacificam: sicut cum ut cum tali ecclesia, si illam assequaris, ecclesiam sancti N. pacificam & sine illa, &c. quia dispensatio ad futura, & non præterita extenditur. c. non potest. de preb. lib. 6. ideo eam exprimere debebat, ut super illa dispensaretur. [Ideo si dicatur in signatura quod obstantiæ beneficiales habeantur pro expressis, non poterunt exprimi dispensationes: ideo ego soleo apponere, quod obstantiæ oratoris beneficiales dispensationum & aliæ quæcunque, &c. & illa clam iuuare poterit, quam notes.]

13 Præterea si in corpore, id est in petitione partis, sint aliquæ clausulæ, quæ non sint repetitæ in hac parte: id est in dispositione, vel ad partem (ut vocant Romani) certè non censetur concessum: licet clausula verbum fiat, ad omnia referatur. l. si defensor. §. ff. de interrog. act. c. inter. in si. de fidei instrumentis.

14 Secus quando est limitatum: ut videmus in signatura, in qua Papa limitat, & declarat, quæ concedere intendit: ideo alia non venient, nisi ut superius dixi, per l. in agris. ff. de acquir. rer. domi.

15 Ista tamen clausula, pro expressis, &c. clausula non tollit inhabilitatem personæ, ut si quis pro expressis non tolleret defectum: ut dicunt do. de Rota. decis. licet persona non dicebant. in si. in not. l. sub tit. de preben. de inhabilitate. c. 7. gloss. in cl. si Romanus. de preb. Anb. rem. cons.

cap. 20. vso pre dicto, quia hæc clausula maxime ad beneficia se extendit, cum ea exprimat, & non defectus personæ: ideo isti personæ defectus postea ratione huius clausulæ exprimi in bulla non poterunt: & si exprimerentur, bulla falsa dici poterit in addendo, quod non fuit concessum.

16 Nam quamvis taciturnitatem remoueat, non tamen inhabilitatem: ideo non poterit opponi vitium tanquam non expressum, sed per viam inhabilitatis: re Fel. ait in c. in nostris. de refer. & vno defectu sublato, alius remanet. l. si non lex. ff. de her. inst. §. affinitatis. de nup. in inst.

Clausula
motus pro-
prii & pro
expressis
equipol-
lent.

17 Insuper notandum est, quod si sup-
plicans in signatura petat sibi de beneficio
provideri, & exprimat omnia, que sibi ob-
stant, & Papa signet, fiat motu proprio, tunc
non est opus apponere istam clausulam,
quod non obstantia beneficiales habeantur
pro expressis, vel quod exprimi possint:
quia ista clausula motus proprii habet
vim istius clausulæ, non obstat. & tollit
taciturnitatem, sicut clausula pro expres-
sis. c. si motu proprio. de preb. l. 6. abunde scri-
psi in forma man. in ver. motu proprio. & in ver.
pro expressis. [stylus tamen hoc habet.]

Clausula
pro expres-
sis non in-
ducit dis-
pensatio-
nem.

18 Ista etiam clausula quod obstantia
habeantur pro expressis, non tollit defe-
ctum intentionis, nec inhabilitatis, nec et-
iam inducit dispensationem, teste lo. And. in
c. cum adeo de refer. & sequitur Paris. conf.
nu. 96. in 1. vol.

Expressio
da que sunt
in benefi-
ciorum
impetra-
tione.

19 Et sic in literis gratiosis exprimenda
sunt beneficia, & qualitates illorum. cap. ad
aures. & o. si proponente, de rescript. & quod im-
petrans sit clericus. c. cum adeo, ibid. vel si sit
illegitimus, & qualitas illegitimitatis. ca. 1.
de fil. presb. in rursus. c. cum iam dudum. de preb.
valor ut proxime dicam, & fructus iniuste re-
cepti. Host. & alii in c. dudum. 2. de elect. Anfr.
q. 483. de iure ad rem. c. cum in nostra. de refer.

20 Et numerus canonicorum debet ex-
primi, quando scribitur contra numerum.
c. constitutus. de refer. ac collatio, & possessio
colorata. c. gratia. de refer. in 6. vbi gl. & ca. cum
nostris. de concess. preb. vno etiam exprimen-
da erit: ut docet Calder. in cons. vlt. tit. de reb. ec-
cles. non alienius patronatus laicorum. cap.

decernimus. 16. q. 7. & generaliter omnia alia
exprimi debent, per quæ redderetur diffi-
cilior Papa ad concedendum. c. postulat. in
fin. ibi. de leat non concessimus. de rescript. alia
tradit Fel. in d. c. in nostris. de refer. abunde fu-
per his scripsi in for. in ord. in ver. pro expres-
sis. ideo hic alia non addam, ne repetitione
vtar.

21 Et tenendum est, quod hæc clausula Legatus
solus Papa vtitur in beneficiis, non au-
tem legatus vel alius: ut scripsi in d. verb. pro pro expres-
sis, nisi Papa hoc idem expressè con-
cedere: ut sepius videmus fieri legatis, ma-
ximè reuerend. Cardin. Dom. Hiero. Ver-
rallo card. excellentissimo fuit ex speciali
gratia concessum, dum bellissime legatio-
nis officio in Gallia fungeretur anno 1551.

22 Iste expressio fieri debet coram
Papa, etiam in impetratione, quæ fit à le-
gato. de vlt. de offi. ord. & ibi plenè Car. sed non
coram episcopo, vel alio ordinario ideo
taciturnitas non vitiat collationem ordi-
narii, qui iam certus est, vel esse debet: se-
cus in Papa, vel legato à latere. & in d. c. fin.
vide alias rationes ibidem.

Expressio
non fit coram
ordinario.

1 Necnon verus valor, & c. Clausula
Scilicet habeat pro expresso, vel exprimi necnon ve-
possit: quia verus valor in impetratione
beneficii est exprimendus, cl. 1. vbi gloss. de quid pro-
preb. Doct. in d. c. ad aures. de refer. reg. cancel. sit.
61. Inno. Papa. 8.

2 Tamen per istam clausulam valet im-
petratio, etiam si verus valor non sit ex-
pressus, quia hic pro expresso habetur, vel
in bulla exprimi poterit. gl. in d. reg. can. 61. est expri-
debet tamen exprimi aliquis valor, alio-
qui non prodest ista clausula: nec recipe-
retur signatura, in qua nullus exprimere-
tur valor de stylo: quia Papa vult, ut verus
valor exprimi possit. f. alius quàm expres-
sus, ergo aliquis expressus esse debet: &
ita seruatur.

Valor ali-
quis in
signatura

3 Et hæc clausula solet apponi tam in
signatura commendæ, quàm si in titulum
detur beneficium: quia vbique est eadem
ratio, etiam si sit monasterii commendæ:
ut scripsi in §. volumus, de collat. in concor. §. fin.
demand. Apost. ibid.

4 In hoc tamen regno ex consuetudine non est nobis necessaria hæc clausula, nisi quo ad stylū signaturæ seruandū: alioqui suspecta esset signaturæ, si ista clausula esset in ea omissa, licet non esset nulla, quia verus valor in Francia non exprimitur, ut alibi dixi.

Valor li-
brarum in
ducatos re-
digi potest.
& e contra.

5 Ad hæc si quis expresserit beneficium valere centum libris Paris. in signatura, in bulla autē poterit illa summa in ducatos redigi vel e cōtrario: ut verus valor exprimat, ratione huius clausulæ: nā omnia in pecuniam redigi posse asserunt. doct. in l. singularia. ff. si cert. l. si uia. de fideius. ubi magna pecunia in minima, & minima interdum in maiore redigitur. l. 1. & seq. C. de pondera. lib. 10. ubi Iacob. Rebuff. paruus mihi magnus scribit.

Valor in
bulla se-
mel expres-
sus non po-
test muta-
ri.

6 Tamen si semel in bulla expressus fuerit valor, non poterit mutari, tum quod mel expres-
sus non po-
test muta-
ri. nō licet vicariata. cl. rna. de renunc. tū quod de prima expressione intelligatur. l. boues. §. hoc sermone. ubi plenē scripsi. ff. de verb. sig. c. nō potest. in si. de præb. lib. 6.

7 Poterit tamen is excusari per hanc clausulam quod verus valor habeatur pro expresso: quia quo ad hoc ut impetratio valeat habetur pro expresso: verū quia in bulla fuit non verus valor expressus, ideo illa falsa expressio nocebit. doct. in c. extenore. §. c. super literis. de refer. nisi transcriberetur: quod difficile esset post processum inchoatum, vel nisi in hoc regno ratione consuetudinis non exprimendi verum valorem: vel nisi impetretur rescriptum perinde valere extractum ex ista signatura: & ita soleo expedire. [Notandū est quod ratione consuetudinis in regno viginti sufficit exprimere valorem consuetum videlicet 24 ducato. & c. quod limitatur in nominationibus vniuersitatum, in quibus est verus valor exprimendus. §. volumus. de col. in concor. scripti in q. 9. tract. nomi.]

Secundus casus est in vniionibus, in quibus oportet exprimere verum valorem, tamen beneficii vniendi quā vniti, ut Papa ex causa paupertatis vnire, vel recusare possit. iuxta c. exposuisti. & c. vacante. de præb. alioqui imponeretur Papæ, & hoc est in regu.

cancel. statutum. reg. 21. quā in titu. de vniionibus declarat Fel. in c. ad aurei. col. vlt. de refer. Quia tunc cessat ratio nostræ consuetudinis exprimendi.

Tertius casus est in dispensationibus, in quibus etiam cessat ratio, quia non soluitur annata, & quia Papa facilius dispensat cum habente beneficium tenue, quod si habeat pingue, ob id cessat voluntas dispensandi, aut saltem dispensatio est subreptitia, quia non tam leuiter Papa dispensaret. ca. postulasti. de ref. in his igitur dicere verum valorem exprimendum, licet hodie simpliciter cōcedatur dispensationes.

Quartus casus esset, si quis impetraret duo beneficia, non posset dicere illa valere 24. si pluri essent, quia consuetudo tantū est introducta in vno quolibet, non in duobus, vel tribus. & consuetudo non potest extendi ad id ad quod non est assuetum, ut not. Dec. in l. de quibus de legib. 1.

1 Etiam in hac signatura solet apponi clausula de augendo vel minuendo vsque ad verum valorem fructuum. Iquæ prodest ut ad tertiam partem augeri verus valor possit, & non vltra. vide nota. in l. si merces. §. si maior. ff. locat. ego relinquere arbitrio Papæ: hoc tamen erat de stylo curiæ Romanæ, ut legi in antiquis libris Pragmaticorū ipsius.

2 Si tamen cum ista clausula de augendo sit alia clausula in signatura quod maior specificatio etiam fructuum fieri possit: ut aliquid operetur hæc vltima clausula, poterit fieri expressio etiā vltra tertiam: quia non debet esse dictio, quæ aliquid nō operetur, l. 1. ubi gl. ff. quod met. cau. & in c. sole. de maior. l. ite. de maior. sa.

3 Et si dicatur, quod fructus augeri possunt vsque ad medietatem: & non exprimat non obstat regula, poterunt tamē augeri sicut est expressum: quia regula non obstat, quæ loquitur quantum exprimi possit vigore clausulæ & non in hoc casu.

4 Præterea si dicatur quod maior & verior specificatio fieri possit non obstat regula, tunc etiam vltra mediam partē exprimi poterit, cum sit regula derogatum, & nihil obest.

obest: quæ est in Inn. & Iulii Papæ 3. nu. 66. *Valor ut diminuat, curiales Romani non recipiunt & cur.*

Item quamuis hæc clausula de augendo & diminuendo sit correlatiua, & in utroque casu operari debeat: ut probatur in l. pe. C. de iudic. vidit. tollen. officiales tamē Romani non patiuntur diminutionem, sed bene augmentū: quia in diminutione detrahitur iuri illorum, ideo illā non recipiunt: ut notā. in c. Fundamenta, de elect. lib. 6.

6. Unde si quis in signatura, expresserit beneficiū valere 24. ducatos, in bulla vult dicere 16. nō recipietur, quia ita exprimēdo vellet ut gratis bulla expediretur: quod fieri solet pro beneficio 16. ducatorū modico, & pro paupere saltē quo ad aliquos officiales: sed sic frauderentur omnes officiales, ideo hoc solent aspernari, nec recipietur quis diminuens pretium expressum: & vidi sæpius recusari.

7. Idem si quis expresserit in signatura beneficiū valere 30. & in bulla dicat 24. non expeditur, quia quando valet 30. soluitur annata: quando verō nō valet nisi 24. nulla datur annata: ob id Galli cōsuetudinem hanc hactenus seruauerunt, ut nō exprimant nisi 24. ducatos auri de camera: ut docet in S. si de mand. apost. in concor.

8. Idem in aliis summis, ut si dixerit valere centum, nunc vult dicere octoginta, nō expeditur bulla, ut Romani dicunt, cum sit in præiudiciū officialium, sed ipsi debebant delere de diminuendo in signatura, alioqui aliquid debet operari, ut dixi: caueant igitur impetrantes, ut in signatura magnum valorem non exprimant, ut postea in bulla augere illum possint, cum diminuerere non liceat, sed augere.

Valor duorum beneficiorum expressus in vna signatura non possit diuidi.

9. Præterea si quis impetrauerit duo beneficia, & simul in signatura dixerit quorum fructus nō excedunt centum aureos, si postea in bulla velit separatim valorem exprimere, non recipietur, si velit dicere tale beneficiū valere quinquaginta, & alterum alia quinquaginta, etiam si separatim bullæ expedirentur: quia bulla ex signatura extrahi debet, & in signatura est facta vna expressio, ergo alia non fiet, arg. l. ediles. §. si forte ff. de edil. edic. nisi fuerit adiecta hæc clausula in supplicatione, quod

fructus simul & separatim exprimi possit, & sic soleo addere signaturæ ut rigor styli non noceat. [quando duo impetrantur beneficia.]

10. Ideo in regno Franciæ facillē (ut arbitratur) expedirentur, quia augeretur pretium: nam dictum fuit, quod fructus amborum non excedunt valorem vigintiquatuor ducatorum auri de camera secundū communem æstimationem: unde si quis velit separatim expedire, in qualibet expeditione & bulla exprimitur idem valor 24. ducatorum, ergo pretium augebitur: & sic vtile erit dicantibus curiæ Romanæ: sed quia non conueniret bulla signaturæ, ob id esset difficilē obtinere, nisi ratione huius clausulæ, quod verus valor exprimi possit in totum, vel pro parte.

11. Si tamen quis duo impetrauerit beneficia, & duas obtinuerit signaturas, poterunt tamen in vna bulla prouisiones amborum poni, licet supplicationes sint diuersæ datæ, sed cuiusq; valor separatim exprimitur: & hoc vidi sæpius fieri, dum tamen in bulla conueniat signaturæ.

12. Sed si supplicationes sint æquæ principales, diuersæ tamen datæ, & super eodem beneficio: non poterit bulla expediri sub data vltimæ coniungendo, quasi secunda sit reformatio primæ, sed ex prima expeditur, vel secunda.

13. Ut si prius impetraui beneficiū S. Scuerini, & omisi exprimere, quod sit plebania: in secunda signatura illā expressi, volo coniungere primam cum secunda: hoc non possum, quia ex imperfectis perfecta bulla constitui non potest. l. vna. C. quinquimero in iula. gl. in c. quorundam. 23. dist. sed utar rescripto perinde valere, vel noua fieri impetratio debet.

14. Si verō ambæ supplicationes sint eiusdē datæ, & utraq; est in aliquo defectiua, ac imperfecta, sed simul iunctæ bene prouidet, tamē bulla nō poterit ex his expediri super vtraq;: ideo datarius statuit, quod nō cōcedatur supplicatio duplicata, intelligitur eiusdē datæ, secus si diuersæ, ut superius scripsi: quia multiplex impetratio & prouisio eiusdē beneficii fieri potest.

15. Sed

Duo beneficia in vna bulla expediri possunt licet sint diuersæ signaturæ.

Ex duabus signaturis imperfectis bulla perfecta expediri non potest.

15 Sed ex imperfectis perfectum non fit, ut docet abunde Ias. in reper. l. admonendi. col. 8. m. 25. 4. ff. de iur. iur. in. text. & ibi glos. in c. nihil. 7. q. 1. & in d. c. quoniamdam. ubi dicit ex duobus imperfectis unum perfectum constitui non posse: si tamen secunda perfecta esset sine adiunctione primæ, bulla ex secunda expeditur, vel bulla expeditur ex prima, & postea altera bulla in forma de perinde valere ad primæ confirmationem: quod erit tertius, ut dixi.

Clausula 1. Alia clausula solet inscribi in quod verus vacationis modus habeatur pro expresso, seu exprimi possit.

2. Certum est, quod expresso uno modo vacandi non venit alius, per c. susceptum. de debet. can. rescript. lib. 6. Ideo cauti impetrantes dicunt: beneficium certo modo vacare, cuius vacationis modus habeatur pro expresso, sed non datur pro canonicata & prebenda, si non nominetur canonicus: quia posset quemcumque canonicatum in illa ecclesia capere: ut dicit Staphil. in tract. de liter. grat. rubr. de modo & forma impetrandi. vers. ideo cauti.

3. Unde si impetret beneficium vacans per mortem, non dabitur mihi si vacet per resignationem, vel aliàs, nisi adsit ista clausula, & aliàs quous modo vacet, ut solet in literis Apostolicis exprimi, per d. c. susceptum.

Clausula & dicam abundantius infra in bulla. 4. Sed si quis impetret beneficium, quod tanto tempore vacavit, quod de eius vero vacationis modo certa notitia non habetur: tunc non est necessaria ista clausula, postquam originem vacationis impetras ignorat: tamen quia de stylo solet apponi: ideo si apposita esset, non vitaret.

5. Notandum est quod statuit Alexan. 6. in d. de signat. grat. quod clausula verior modus vacationis exprimi possit, non recipitur, quando certus modus non est expressus in petitione partis, & sic in corpore signature: sed si sit certus modus expressus sit, & in subrogationibus, & in gratia si neutri, & ubi sit cessio iuris literis non expeditis: inferius suo loco dicitur de hac

clausula quod maior & verior, &c.

6. Si tamen in signature exprimaturnus modus vacandi, & ponatur clausula, quod modus vacandi habeatur pro expresso, hoc nihil proderit: quia modum expressum in supplicatione oportebit in bulla exprimere, nisi conditionaliter fuerit expressus in signature, videlicet quod forsitan per obitum vacavit, &c. & tunc per istam clausulam alius vacandi modus exprimi poterit: ut scripsi in forma mand. in verb. aliam quamcumque.

7. Præterea si in corpore supplicationis sit ista clausula, quod verus ultimus illius vacationis modus, etiam si ex eo quævis generalis reservatio, etiam in corpore iuris causa resultet, habeatur pro expresso, & in dispositione signature & ad partem (ut dicunt Romani) sit clausula generalis reservationem importat. ex quavis causa, etiam dispositiue in literis exprimen- da: ex his poterit postea in bulla exprimi beneficium etiam in curia vacans, vel ex alia reservatione, & debebitur impetranti: ut dixi supra in ut. de reser.

8. Si autem impetretur beneficium vacans ratione hæresis, si non sit lata sententia contra illum, dicitur in bulla impetrationis providemus de beneficio, quod dilectus talis N. detinet, &c. & ponetur clausula vacantis, &c. sed si lata fuerit sententia à iudice ecclesiastico contra hæreticum, à qua de iure non appellatur. ca. vi inquisitionis de hæres. lib. 6. hoc casu post sententiam dicitur, quod talis N. iniquitatis filius detinet, &c. & non dicitur dilectus, quia Papæ non sunt dilecti iniqui, maxime hæretici per illud, Iniquos odio habui, & dicit eum iniquitatis filium in sequendo Hebræos & Hebræam phrasim. De ista impetratione beneficiorum quæ detinent hæretici, dicam in 3. parte, in prim.

9. Nec est opus dicere in bulla impetrationis, quod sententia nulla prouocatione suspensa in rem transiit iudicatam: sicut solet dici in aliis sententiis: quia ex quo non potest appellari, non est opus illud dicere: si tamē fuerit expressum, quod sententia in rem iudicatam transiit, non ob hoc.

ob hoc vitatur impetratio. quia superflua non vitant. *l. restam. C. de restament. & non solent quæ superabundant vitare. l. non solent. ff. de reg. iur. Bal. in l. Gallus. §. quidam. col. 1. ff. de liberis & posthumis.*

Praxis
Francie
quando be-
neficium
ipso iure
vacat.

10 Hodie in Francia in casibus, in quibus priuatio fit ipso iure, impetratur beneficium, & impetrans capit possessionem, & deum impetrat literas satisfactæ & nouitatis, & petit ut manuteneatur in possessione satisfactæ illius beneficii.

11 Si possidens præteritus priuatus se opponat, dicitur ei dies coram iudice regio, & probata non promotione, vel simonia, hæresi, aut alio casu priuante ipso iure, adiudicatur possessio impetranti: & ista via breuior est, quam si oporteret facere declarationem, & tres sententias de iure expectare, ut in *cl. n. de re iud. scribā in 4. parte inferius casus, in quibus fit priuatio ipso iure vel per sententiam.*

Reservatio
Papæ ex-
primenda
nisi ad sit
hæc clau-
sula.

12 Etiam vult Papa, ut habeatur pro expresso, vel exprimi possit verus vacandi modus: quamuis generalis reservatio, etiam clausa in corpore iuris, adesset, certum est quod beneficium reservatum à Papa non potest per alium conferri. *ca. 2. de præb. in 6. & ideo exprimi debet Papæ reservatio, alioqui collatio non valet.*

13 Tamen si ista clausula sit opposita in signatura poterit exprimi reservatio, etiam clausa in corpore iuris, ut quando vacat in curia. *d. c. 2. cum limitatione, tamen, quā superius dixi. & licet gl. in regul. 62. cancella. dicat non esse nisi vnam reservationem clausam in corpore iuris. Philipp. tamen Probus in ca. præfenti. de offi. leg. lib. 6. multas alias congerit.*

Reservatio
clausula
in cor-
pore iuris
difficilius
colluntur.

14 Et ob id fit mentio de reservationibus clausis in corpore iuris: quia difficilius illis derogatur, ut scripsi supra in tract. de reservat. aliæ vero quæ non sunt scriptæ in iure, licet sint conscriptæ in reg. cancella. tamen non dicuntur esse in corpore iuris clausæ.

15 Item addi solet præterquam per obitum apud sedem: quia Papa non intendit conferre ea, quæ per obitum vacant in curia, ut suis ministris laborantibus in vinea

domini provideat: & hoc solet addi in signatura, ne Papa decipiatur: aliquando hoc Papa concedit sed raro sine aliqua exceptione: ut est statutum in d. cap. 2. de præb. & per Alex. 9. in titul. de derog. iurispatr. in reg.

1 Quatenus litigiosum litis statum, & c. ac merita causæ & causarum si quæ sint, ac nomina, & cognomina, gradus, & qualitates iudicum, collitigantium, seu molestantium habeantur pro expressis, seu exprimi possint: per literas latissimè extendenda.

2 De iure prohibitum est conferri beneficium litigiosum. *c. si hi qui, ut lite pendet. in 6. tamen per hanc clausulam permittitur & derogatur illi text. ut superius scripsi: & Papa confert, quamuis beneficium sit litigiosum.*

3 Etiam status litis est exprimendus, & Litis status merita causæ. *c. inter monasterium, de re iud. est exprimens. Fel. in c. super literis. col. 7. in 6. reg. de rescript. videlicet in quo statu sit lis, vel an sit contestata, aut in ea conclusum, aliàs non valet rescriptum: tamen hic status litis habetur pro expresso, vel exprimi poterit in bulla.*

4 Et ista clausula operatur perinde, ac si Clausula omnis status causæ in indiuiduo & nominatim esset expressus: ut concludit Domin. *Et non Genin. cons. 120. col. 2. quem refert Gomez. in reg. apponitur de irremed. q. 14. num. 7. ad hoc ut valeat hæc in rescriptis ad vacaturam, videlicet in mandatis: quia ea quæ de futuro sunt non pertinent ad iudicem, & sic non sunt litigiosa. l. non quemadmodum. ff. de iud. l. 1. de vsu.*

5 Nomina iudicum, & c. Coram quibus iudicibus, vel iudice causa pendet, sicut de appellatione dicitur *l. vna. ff. de libell. dimisso, & in cap. post appellationem. 2. q. 6. vult hic Papa haberi pro expresso, & in bulla exprimi poterit coram quibus iudicibus causa pendeat indecisa, siue sint seculares, siue ecclesiastici: & sufficit ex-*

Clausula quatenus litigiosum, & c.

Litis status merita causæ.

Clausula omnis status causæ in indiuiduo & nominatim esset expressus.

Nomina iudicum gradus & qualitates exprimens.

primere nomen officij, dicendo pendere proceßum coram gubernatore Regio, seu eius locum tenente Montispeßulani: licet non exprimatur nomen iudicis, nec cognomen: sed nomina partium, & cognomina exprimi debent: vt certus Papa reddatur: vt scripsi in §. teneantur, de coll. in concord.

6 Gradus, ac qualitates tam iudicum, quam collitigantium etiam Papa pro expreffo habet: gradus ac qualitates iudicum, seu collitigantium an coram iudice ecclesiastico, vel laico: & an collitigans sit in dignitate, vel non: itaque ista omnia vult haberi pro expreffis, vel vt exprimi possint in bulla, an pendeat coram senatu vel alio iudice.

*Clausula
generalem
referuat
nem impor
tante.*

1 Et cum clausula generalem reservationem importante ex quavis causa dispositiue vel conditionaliter in literis exprimenda.

2 Quandoque in corpore, & in narratione supplicationis potest aliqua elici reservatio, forte, quod cedens erat familiaris Papæ: & in dispositione ponitur hæc clausula: tunc in bulla exprimi poterit specialis reservatio, sic, vel ex eo quod a nonnullis asseritur, &c. quod familiaris noster & continuus commensalis fuit, vel talis Cardinalis, generaliter reservatum existat, &c.

*Vacans in
curia quã
do per hanc
clausulam
comprehe
ndatur.*

3 Vnde si clausula ponatur in corpore: & fuerit hic repetita, poterit in bulla suppleri: etiam si vacet in curia, dum tamen in signatura dicatur, quod verus vacationis modus exprimi possit non obstante regula, alioqui si hæc verba non obstan. regula, non fuerint adiecta, hoc fieri non poterit vt superius dixi.

4 Quia hæc clausula habetur ac si specificè facta esset mentio, & expressa reservatio, per rex. in l. omnes. C. de præscript. 30. vel 40. anno. Bal. no. in titu. de pace Const. in verbo non obstante, Doim. in cap. 2. de præb. lib. 6. Ias. conf. 227. vol. 12. in 2. vol.

*Duobus
modis ex*

5. Etiam dispositiue vel conditionaliter sciendum est, quod duobus modis loqui-

tur signatura, seu bulla. Primo conditionaliter, vt impetratur beneficium sancti Seuerini, cui forsan cura animarum imminet, & forsan parrochialis existit, ecce conditionaliter, vel forsan, per obitum in curia vacat.

6 Nam dictio forsan, vel fortè, seu forsan notat dubitationem. l. omnes, i. bi Lucas. C. de decur. li. 10. l. item si verberatum. §. i. ff. de rei vend. licet quandoq; assertionem significet. ca. 2. de testa. scripsi in verb. dispositionem, in forma man. in concord.

7 Interdum dispositiue, vt impetro beneficium sancti Seuerini curatum, & parrochiale ecclesiam existens: vel impetro talem dignitatem, quæ est maior dignitas in ecclesia post pontificalem, hoc est dispositiue loqui, vbi certò dico hoc esse, non per dubitationem vel conditionem.

8 Vnde propter istam clausulam positam in supplicatione, in bulla potero exprimere conditionaliter, vel dispositiue, & quia per istam clausulam hoc mihi conceditur: quod tamen est intelligendū, quando sic conditionaliter erat in signatura exprellum: secus si in signatura esset dispositiue & assertiue exprellum, tunc in bulla non posset conditionalis fieri expressio.

9 Quia non potest à signatura recedi: tum etiam quia minus est exprimere conditionaliter, quam dispositiue: & melior expressio & maior fieri in bulla debet, quam in signatura, sicut in instrumento, quam in prima scheda, siue protocollo. l. contractus. C. de fide instrum. & minus valet res vendita cum conditione retrahedi, quam simpliciter. ca. cum Ioan. vbi etiam iurium interpretes de fide instrum.

10 Ideo statutum est in regul. cancella. 62. quod non detur aliqua generalis reservatio dispositiue in bulla, nisi in signatura expressa fuerit: vt si quis petat beneficium sancti Pauli Parisiensis, sibi conferri, vacans per obitum talis in curia, vel obitum talis familiaris, &c. & tunc in bulla dicetur, prouidimus tibi de tali beneficio sancti Pauli vacante per obitum in curia, vel per obitum talis familiaris nostri, &c.

in Ex

Et si in signatura diceretur quod vacat forte per obitum in curia, vel forsan est familiaris, tunc si alia reservatione vacet, ut quia est maior dignitas post pontificalem, non debetur impetranti, nec poterit exprimi in bulla: quia non venit generalis reservatio, nisi expressam ibidem scribitur: nisi adiiceretur hæc clausula generalis reservationem importan. de qua supra dictum fuit. [Et de generali & speciali reservatione dixi supra tit. de reservatione.]

De clausula gratificationis.

1 Et cum clausula gratificationis, &c. Quæ sic in bulla extendi solet, etiam si forsan illud alicui, seu aliquibus conferri, & de illo provideri concesserimus, & mandaverimus, seu nos de illo duobus providerimus: ita ut in data pares, seu æquales existant: & mutuo se impediant, & propterea locus gratificationi existat, tibi gratificando eo casu. Apostolica autoritate conderimus, decernentes, &c.

2 Hæc clausula solet apponi in signatura, aliqui in bulla suppleri non potest, teste dicto Philippo Proba in c. duobus, de rescript. in add. ad lo. Monach.

3 Quæ prodest in impetrationibus, ut si duo fuerint impetrantes à Papa eodem quâdo duo diebus tunc attenditur is, qui fuit gratificatus, quia ambo non sunt pares ratione gratificationis, nec mutuo se impediunt. Feli. in c. Rodolphus, de rescript. dixi in tract. de pacifi. possessio. in 17. limita. Calde. cons. 8. de rescript. ideo ad hoc ista clausula est utilis, nec est omitenda, si sapias: quia etiam si adversarius prius adeptus fuerit possessionem, tamen habens istam clausulam, præferatur: quia ius habet pinguius: ut scripsi in tract. de pacifi. possessio. num. 300. in 12. limita. c. si a sede.

4 Item prodest quando duo erant expectantes eiusdem diei, & causa pendet corâ vno iudice, ut Papa vnum ex illis gratificaret: ut docet Probus in dicto c. duobus.

5 Præterea ad aliud prodest, quod scribit Castado. in decis. 2. in de renunciat. ubi dicit, quod Cardinalis de Cibo celsit canonicatui & præbendæ in fauorem duorum diuersis diebus, & iuxta morem solitum Papa eadem die signavit supplicationem

pro utroque, gratificauit tamen illum in fauorem cuius ultimo resignauerat, ideo ratione huius gratificationis, præferendum esse censet: licet consensus Cardinalis prius fuisset præstitus pro alio, tamen ille consensus trahitur ad diem prouisionis Papæ: nam plus iuris dat Papa, quàm pars resignans: ut dicit in simili rex. in c. dilectus, de offic. leg.

6 Imò nullum ius ex parte consequitur quis, sed ex superiore conferente & admittente signationem. clem. vna, ubi doct. de renunciat.

Potest etiam prodesse ad vacatura, quâdo sunt impetrantes mandata, seu expectatias eiusdem diei, ut is præferatur, qui clausulam gratificationis habet. ca. duobus, de rescript. lib. 6.

Alia clausula solita est poni in supplicatione, videlicet, quod literæ in forma prouisionis gratiosæ simplicis vel nouæ expediri possint. &c. Aliæ literæ sunt gratiosæ, aliæ iustitie, ut superius dixi: & quia multiplices sunt literæ gratiosæ, Papa facultatem impetranti concedit, ut in forma simplicis, seu nouæ prouisionis expediantur: de his dicam inferius statim in forma bullæ.

Vel subrogationis, &c. Vult Papa ut possint expediri bullæ in vim subrogationis, si expediat parti: de hac dicitur inferius in materia subrogationis, etiam quâdo ad possessionem: potest enim Papa subrogare etiam quâdo ad possessionem. teste Feli. in rub. de rescript. col. 1. licet possessio sit facti. l. demique. ff. ex quibus cau. ma. quæ non transit nisi apprehendatur. l. cum heredes. ff. de ac. qui poss. Et quamuis in bulla esset quis subrogatus quâdo ad possessionem, nisi eam apprehenderet, in hoc regno vix manuteneretur in possessione, imò alteri possidenti adiudicaretur possessorij sententia: quia non reputamus possessorem eum, qui non accepit possessionem: ut scripsi in tract. de mater. poss. in ordi. Reg. & in 3. tomo nisi in locum possessoris subrogatus fuerit.

Et gratiæ si neutri, si nulli, vel si alteri. Concedit Papa ut possint bullæ expediri in forma gratiæ si neutri, si

nulli & de his inferius dicitur abunde: id eo hic plura non addam, nisi quod in regula Innocentij cancella. 62. dicitur, quod hæc gratia si neutri, vel si nulli, si putatur subrogatio, non debet dari nisi colliganti. glo. tamen. in d. reg. Innocentij 62. dicit hoc non seruari, sed dicit se vidisse alteri non colliganti concessam esse, & quotidie fit ut inferius tractabo in eadem materia.

Perinde etiam valere, aut alia dicto oratori utiliori. Et cum hæc literæ gratiæ sint frequentes, de his dicit, alia sunt non tam frequentes: & vult ut si utilius sit parti, ut etiam possint expediri bullæ in forma si neutri, si nulli, vel alia utiliore: ideo poterit pars consulere super signatura, quæ forma sit eidem utilior, & secundum illam expedire bullam: & quandoque partes consulunt mensurarios, qui ista non semper intelligunt: ideo partes involuntur maximis fluctibus, & processibus: quamobrem bonum est peritos super hoc consulere, qui pauci sunt: vidi multos amisisse beneficium ratione impetrationis nullius.

Consulendi periti super utiliore impetratione.

Clausula cum derogatione, &c.

Cum derogatione præmissorum ac aliorum quorumcunque contrariorum. &c. Vult ut contraria non obstant, & quod in bulla his derogetur: unde in ea dicitur, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ vestræ vel alterius ecclesiæ iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscunque, &c. ut ibidem dicitur, quæ clausula ex hac concipitur.

Regule de annali possessore derogatur.

Ac regule de annali possessore. Quæ vult quod si quis impetret beneficiū pacificè possessum per annum, debet exprimere nomen, gradum, & nobilitatem possessoris, & causam, ex qua clarè possit constare, quod nullum ius ipsi possessori competat, & infra sex menses ipsum possessorem ad iudicem evocari facere, & alia nov. in regu. cancella. Iulij 36. sed huic derogatur per hæc verba. [Vide inferius in de-

claratione huius reg. de annali. possessio.]

Unde si quis impetrauerit beneficium, quod alias possedit sine canonico titulo: & impetrans non expresserit causam detentionis, si fuerit derogatum huic regulæ, ut hic, expedietur bulla sine expressione causæ, sine derogatione huius regulæ, de qua inferius dicitur in sua materia.

Sed si quis impetrauerit beneficium ab Impetratio alio per plures annos detentum, & Papa post tres annos tempus detentionis habeat pro expresso nos non va- non obstant. reg. cancel. tamen valebit illa let etiam si impetratio, nisi possessor esset triennalis: regula fit quia eo casu per reg. cancel. non debet derogari, lestari possessor in possessorio, nec in petitorio, unde non valet impetratio: ut plenè scripsi in tract. de pacific. posses. quidquid dicat Gomes. in reg. de triennal. q. 17.

1 Necnon iurispatronatus qua- Clausula iurispatronatus derogatio- nis. tenus de illo existat, etiam si laicorum nobilium, & illustrium personarum, etiam si ex fundatione, vel donatione competat in toto, vel in parte. In hac clausula debet repeti necnon cum derogatione iurispatronatus, quatenus de illo existat, &c. ut Papa illi velit derogare.

2 Iurispatronatus est ius honorificum, onerosum, & utile, competens ei qui ecclesiam construxit, dotavit vel fundavit, vel ei qui ab eo causam habuit: prosequitur Panorm. in rub. de iure patron. & Roch. Currius in tract. iurispatro. in princ. ac Lamberti. in suo magno tract.

3 Et hoc iurispatronatus acquiritur ei, qui construxit, fundavit ecclesiam vel dotavit, & eius successoribus. cap. nobis. de iure patronatus. ca. filius. & ca. pie mentis. 16. q. 7. sed acquiritur post constructam ecclesiam non acquiritur iurispatronatus. gl. in d. c. pie mentis. & c. fin. de reb. eccles. non alien. in 6. quia rei sacræ servitus imponi non potest. c. significatum. de præben. Domi. conf. 32. nisi de Papæ consensu: nam alius non potest ecclesiæ servitutem imponere, etiam si eam dotaaverit: vel nisi ecclesia esset penitus destructa. c. quoniam. de iure patro.

4 Quam-

4 Quamuis summi pontifices ex gratia hoc ius laicis reseruauerint, ut eos ad construendas, & fundandas ecclesias allicerent, & ne à foundationibus retraheretur. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

Papa beneficium sub iure patronatus laicorum existens non confert sine derogatione. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

Mentio faciendi non est de iure patronatus clericorum. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

Patronus laicus quis dicitur. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

Ecclesiasticus patronus quis. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

Clausulae generales ad derogationem iurispatronatus non sufficiunt. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

Et sic existat regula, quod etiam Papa beneficium sub patronatu laicorum exi-

stens conferre non solet, sine derogatione: alioqui collatio esset subreptitia: ut superius dictum fuit: diceretur tamen ille prouisus coloratum habere titulum: ut *fusus scripsi in tract. de pacif. possess.* quamuis quidam stolidi censeant contra.

10 Quod limitatur in sequentibus casibus. Primus quando patronorum consensus accessit: unde solet Papa in prouisione apponere, dummodo dictorum patronorum ad hoc expressus accedat consensus: nam cum agatur de praeiudicio illorum, si consentiant, non est derogandum: nam postquam partes sunt concordantes, quid ad iudicem? *ut docet text. in l. 1. §. unde ff. de noui operis nuncia.*

11 Si autem tres patroni consenserint, & duo non, solet in prouisione Papa dicere: cum trium ex dictis patronis expressus ad hoc accesserit consensus, quo ad reliquos, ex patronis praedictis hac vice duntaxat specialiter derogamus: nam postquam omnibus potest derogare, & aliquibus. *c. pastoralis. §. item cum totum. de off. deleg. & maxime dum maior pars consentit.*

12 Etiam in hoc regno Franciae solet Papa minori numero patronorum derogare: quamuis de consuetudine non recipitur alia derogatio de patronatu laicorum. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

13 Et si quis patronus Papa per resignationem praesentauerit, non dicit Papa, nos tibi, quem dictus patronus per publica instrumenta nobis, &c. praesentauit, quia ante vacationem non poterat praesentare: ideo Papa dicit in bulla, tibi praesentato N. cum ad hoc dicti N. patroni per publica instrumenta expressus, accesserit consensus, Apostolica auctoritate conferimus: & videatur bulla, quae sic solet confici, ut fuit dictum.

14 Et haec praesentatio probatur per solam Papae, vel episcopi narrationem, factam in literis collationis, vel prouisionis. *sc. de cernimus. 16. q. 7. c. 3. de iurepatr. gl. in c. nemo, 32. q. 4. [facit text. in l. 2. ff. de oper. publ.]*

coniug. sed de vacatione & institutione cō-
stat: ergo & de præsentatione debemus
præsumere: & hoc firmat Fel. in d. c. post ces-
sationem. col. 4. quem refert Roch. Curt. in d.
tract. iuris patr. in verb. honorificum. q. 50.

15 Ideo qui præsentationem factam non
esse asserit vel negat, hoc probare debet,
cū ex narratione saltem præsumatur: se-
cus si nihil esset enunciatum in literis Pa-
pæ, tunc oporteret illum probare, qui
præsentationem allegaret: *ri plenè scripti in*
ne. da subla. de literis. in Concord.

Iure deu-
luto Papa
conferri de-
neficiis sub
patronatu
laicorum
& lapsis
illis dato
tempore.
16 Secundo poterit Papa providere sine
derogatione patronatus, postquam deuo-
luta erat collatio a iuribus. utpote si patro-
nus laicus non præsentaverit intra qua-
tuor menses, a iure illi præstitutos. *c. vno. de*
iure patron. lib. 6. refert Staphil. in tract. de literis
gratie, de hoc modo & forma impetrandi,
versic. hinc est quod in prouisionibus: & si
ordinarius non prouiderat: per ca. 2. de con-
ces. præben. & sic deuoluta erat collatio ad
Papam, eo casu nō est opus derogatione.

17 Debet tamen in literis prouisionis
Papæ fieri mentio de iure patronatus: *ut*
docet Gem. conf. 50. queritur.

18 Tertiò quando tempus patronis lai-
cis ad præsentandum à iure præfixum la-
psum est, *per d. c. vni. & hoc est additum per*
lulium Papam modernum in sua regn. 44.
sed proximus casus sufficere, videbatur:
nam quando patronus non præsentauit
intra tempus, deuolutum est ius ad inpe-
riorem, *ele. vna ubi gl. de supplen. negl. prælati.*
nisi dicas, quod elapso tempore præsen-
tationis non est deuolutum ius ad Papam,
sed ad episcopum, vel alium instituentē:
quod si instituens non conferat deuolui-
tur ad alium, donec ad Papam deuolutū
fuerit: & sic duo erunt casus sic intelli-
gendo.

Præsen-
tiō nulli-
ter facta nō
impedit
collationē
Papæ præ-
ter iur.
rispat. lai-
corum.

19 Quarto quando patroni præsen-
tauerunt, sed nulliter: tunc etiam valet Pa-
pæ prouisio, etiam sine derogatione, quia nō
præiudicatur patronis, cum ipsi præsen-
tauerint, & functi sint suo officio. *c. in literis.*
de offi. deleg. & ratione prælationis & præ-
rogatiuæ Papa conferre potuit. ca. dudum.
de præd. in 6. dixi in §. declarantes, in ver. iure

præuentionis, de mand. Apost. in concor.

20 Quintò secundum quosdam si bene-
ficiū vacet in curia per obitum. Staphil.
in d. tract. de literis gratie, vers. 3. an sit locus, sed
contrarium teneo inferius: quamuis hoc
sit in reg. cancel. Alex. 6. statutum. & hoc
probat per doct. in cap. 2. de præb. in 6. ubi
communis opinio est contra.

21 Sextò quando patroni nolunt con-
sentire sine causa permutationi, poterit
Papa etiam in hac patria consuetudinaria
conferre. imò etiam in episcopo consulu-
it Dom. conf. 50. queritur. inferius dicitur ab-
feri.

22 Septimò quando Papa prouisionem
sibi retinuit in fundatione, ut in decanatu
ecclesiæ Alethi diocesis. Nemaui. tunc iure
suo sine aliqua derogatione confert facta
huius retentionis mentione.

23 Octauò si ius patronatus competeret
ex præscriptione, vel priuilegio, tunc non
erit illius facienda derogatio: quia non
queritur ius patronatus his modis, licet
ius præsentandi acquiratur. *Gemi. conf. 45. vel priuile-*
giū consuetudo. colum. 3. & Calder. conf. 19. isto titul. legio Papa
Card. conf. 69. vacante. col. 2. & Feder. conf. 65. ubi
concludit etiam legatum posse conferre,
quando competit ius laico præsentandi
ex consuetudine, vel priuilegio: hoc etiā
firmat Staphil. in tract. de literis gratie, de
modo & forma impetrandi. vers. quarto vendi-
tionē.

24 Ego arbitrarer hoc casu etiam faci-
endam mentionem, qua Papa difficilius
concederet: & illa sunt exprimenda, ut per
Fel. in c. nostra. de res. Paul. Paris. conf. 46. vide-
tur col. 3. vol. 4. sed habita mentione in hac
patria vix conferret ratione contrariæ cō-
suetudinis. [Nam in curia Rom. hodie
nulla sit differentia an ius patronatus sit
quæsitum fundacione, an præscriptione.
ut firmat Dec. conf. 126. in causa col. 2. nu. 3.]

25 Nonò si clericus erat in possessione
præsentandi, & tamen ius patronatus esset
laici, eo casu valeret prouisio facta à Papa
non facta mentione, quia possessio atten-
ditur. *c. consultationibus, de iure patr. & Card. se-*
ssione conf. 69. vacante. col. 2. postquam communi-
ter habetur clericus pro patrono, ille ex-
randi.

FOR

ror communis excusat. l. *Barbario*. ff. de of. prae.
26 Hoc tamen casu quia mens Papae sine
expressione non est, ut conferat: ergo non
valeret prouisio ratione voluntatis defi-
cientis, & licet ille error esset, tamen mens
Papae hoc casu abest, & talibi dicam.

Dispensat
Papa ut re-
tineantur
beneficia
sub patro-
nato laico-
rum exi-
stent.
27 Decimo si Papa dispense cum pro-
moto ad Episcopatum ut retineat sua be-
neficia, poterit retinere ea etiam, quae sunt
sub patronatu laicorum: ut decidunt. do. de
Rota decis. 331. Supposito inno. sub mul. de
preb. decis. 21. quia non agitur de praeiudi-
cio patroni, cum non vacet beneficium: &
multa tenent facta, quae fieri prohibentur.
l. *paire*. ff. de his qui sunt sui vel alieni. iur. facit. l.
fecus de iud. docet Staph. in d. tract. de lit. grana.
ver. quartus & ultimus casus. Plura ad hanc
rem accommodata scripsi, & ibi senatus cōf.
in §. praefati quae ordinari. in ver. vivis gradua-
tis de colla. in concor.

Pensio im-
poni potest
beneficio
sub patro-
nato laico-
rum exi-
stent.
28 Undecimo poterit Papa imponere
pensionem sine etiam consensu patrono-
rum laicorum, quia plenaria beneficiorum
dispositio ad illum pertinet. c. 2. de preb. lib.
6. alias limitationes tradit Fel. in d. tract. vbi
videri poterunt.

Dispensat
Papa ad
duo, etiam
patroni consensu: iuxta c. de multa. de preb.
si sunt sub
patronatu
laicorum.
29 Duodecimo poterit Papa dispensare,
ut literatus habeat duo beneficia, etiam
sub patronatu laicorum existentia, & sine
duo, etiam patroni consensu: iuxta c. de multa. de preb.
si sunt sub
patronatu
laicorum.

Derogatio
a Papa tan-
quam sit, &
quia consuetudinaria.
30 Decimotertio quando Papa dero-
gat iuripatronatus laicorum, valet pro-
uisio, quod potest, non autem legatus, vel
alius inferior. c. dilectus. de offi. leg. c. cum dile-
ctus. de iure patron. quod non solet in hac pa-
tri consuetudinaria.

quomodo.
31 Et solet Papa huic iuri conditionali-
ter sic derogare: nos iuripatronatus hu-
ius laicorum iusmodi, quatenus de ecclesia de dicto iu-
re sit, pro hac vice derogamus, &c. licet
conditiona-
liter expri-
mi possit.
32 Aliquando vidi partem conditionali-
ter exprimere, etiam si de iure patronatus
laicorum existat: quod est verum, quando
beneficium non est reueruatum: sed si be-
neficium sit reueruatum, vel ex eo loco,
quia vacavit in curia, vel ex persona, quia

familiaris erat seu ratione beneficii, forte
quia maior dignitas post pontificalem, non
poterit conditionaliter iuripatronatus ex-
primi, quia sic tolleretur reueruatio: ideo
necesse est in his saltem casibus, ut pars
praevis dicat, an sit de patronatu laicorum,
vel non sit, ut reueruatio possit suum sortiri
effectum. ut docet. scribam. in c. 2. de preb. in 6.

33 Idem in vacaturis, non possit condi-
tionaliter exprimi quod beneficium, ut à
nonnullis asseritur de iure patro. laicorum debet ius
existit: sed debet praevis dicere si sit, vel
non propter reueruationem, quae solet dari, exprimi.
quae impeditur ratione iuripatronatus lai-
corum: ideo si hoc fuerit dictum conditionali-
ter bulla erit rescribenda, alioqui non va-
lebit.

34 Vnde non valet prouisio facta à Pa-
pa, in qua sit mentio fundatoris, & iuris-
patronatus: sed non est expressum quod
esset de iure patronatus laicorum, quia in
dubio intelligitur Papam voluisse derogare
iuripatronatus clericorum, non laicorum:
ut docet Fel. in tract. quando licet. Apost. colu. 3.
in 3. amplia. post Lappum. alleg. 84. Dominus
Papa col. 3. nam cum iuripatronatus ad duo
referri possit, ob id in specie narrari debet,
non in genere, alioqui incerta & confusa
est impetratio, & subreptitia. teste Old. conf.
8. quod processus Aymo Crauetie. conf. 68. propo-
nuntur. col. 2.

35 Item ubi est iuripatronatus, non poni-
tur clausula ex qua vis causa, nec generale
reueruationem importante: ut est statutum
in reg. Alex. 6. tit. de signa gratie.

36 Sed in Francia consuetudinaria, & in
Normania non solet Papa derogare iuri-
patronatus laicorum: nec eius derogatio
recipitur de consuetudine, quae an valeat, rogatur iu-
trahit Collecta. in c. ex tenore. colum. 1. de con-
cess. preb. laicorum.

37 Si tamen vacarent beneficia per asse-
cutionem & constitutionem execrabilis. is
siue cap. de multa. vel deuolutionem & a-
lio quouis modo beneficia habent posses-
siones, quos oporteat per lites expellere, eorum
his casibus derogatur iuripatronatus laico. quando fi-
rum etiam principum, ut statuit Alex. 6. in tit. de
derog. iuris. vbi etiam derogari ait, quando confertur.

Papa

Papa confert filio vnus patroni, vel nepoti: & hoc æquum videtur.

38 Item quando Papa ponit istam clausulam cum derogatione iuris patronatus, &c. debent pragmatici Romani addere, quo ad gratia si neutri, vel subrogationis duntaxat: sed non dabitur derogatio quo ad nouam prouisionem, nisi ut supra dixi: & hoc habetur in reg. Alex. 6. iii. de signaturæ gratia.

In gratia si
neutri, &
subroga-
tur iuxta
laicorum.
bi permuta-
tione cō-
sensus pa-
troni re-
quiritur.

39 Quia in gratia si neutri, & subrogationis iam patroni consenserunt, ob id illis non infertur iniuria, quia presentantur, secus esset in gratia simplicis prouisionis, vel noue, ubi non presentantur: quod nota.
40 Etiam in permutatione requiritur consensus patroni, aliàs irritabitur prouisio: quia iniunctus fundatoris & ecclesiæ sic posset perfici. c. illud de iure patro. Lappus alleg. 95. beneficia in si. gl. in c. vno. de rerum permut. in 6. Fel. in c. cum Bertoldus. col. 5. de re iud. Bertr. cons. 273. etiam. col. 1. & 2. in 3. volu. ex prima editio. & Do. cons. 45. consuetudo. Regid. de cis. 179. & 171. permutatio.

41 Si tamen patronus nolit consentire sine causa, poterit episcopus permutationem approbare, c. est. Do. cons. 50. queritur an episcopus, & Staphil. in d. tract. rer. hinc est, post Panor. in c. cum accessisset. n. 91. de cons. oportebit tamen prius audire patronum, & eius recusationem ac causam.

Permuta-
tiones abs-
que pre-
sentatione
patronorū
funt.

42 Nempe resignationis approbatio ad Episcopum pertinet, & non ad inferiore. c. que. scilicet. de re permut. Ob id poterit Episcopus cōferre beneficium causa permutationis cum patroni consensu etiam sine presentatione, que requiritur quando vacat per mortem: ut asserit Fel. in d. c. cum Bertoldus. col. 5. de re iud. refert Curt. in tract. iuris patronatus in verb. honorificum. in prin.

43 Tamen de generali consuetudine ecclesiæ quasi omnes Episcopi tales expediunt permutationes absque patroni consensu, & vocatione patronorum. his verbis utitur Regid. Bellam. in cons. 6. Faltum pro parte. col. pen. & valet prescriptio secundum eum. vide que scripsi infra de permut. in 4. parte.

44 Si statuto ecclesiæ vel in fundatione statutum sit, quod nullus presentetur ad

talem ecclesiam, ut nulli conferatur, nisi sit talis ætatis, vel presbyter, tunc nullus poterit derogare illis statutis, nisi Papa. c. Quia contingit, de relig. do. c. Si pro clericis, de præb. li. 6. nec valebit collatio contra statuta facta ab alio quam à Papa.

45 Et id si cautum sit, quod habens illud beneficium aliud habere non possit, tunc Papa non potest derogare. c. Si pro clericis, de præb. li. 6. nec valebit collatio contra statuta facta ab alio quam à Papa.

46 Nisi de voluntate patroni, tunc episcopus poterit conferre etiam non presentibus: ut visum fuit Pan. in c. cum accessisset, consensu ab infero.

47 Sunt tamen qui dicant, quod si statuta loquantur per verbum recipiatur, quod nullus recipiatur, nisi sit presbyter, tunc valebit collatio: sed in receptione poterit se opponere is, qui interesse pretendit, videlicet patronus, & non recipietur sine suo consensu: ut no. lmo. in c. quod sicut de elect.

48 Tamen in creatione pensionis à Papa factæ non requiritur consensus patronorum: quia Papa habet plenam in beneficiis potestatem. ca. 2. de præb. in 6. Fel. in d. tract. quando literæ Apost.

49 Quod limitatur si in signatura fu erit expressum de patronorum consensu, tunc enim requireretur & in bulla: nam postquam apparet Papam voluisse illorum consensum interuenire, & bulla ex supplicatione conficitur, unde illud omitti non debet, alioqui bulla ex omissione reprobaretur: tamen consensum Papa requirere non solet in hac pensione.

50 Et si quis impetraverit beneficium patronatu laicorum affectu, si in signatura nihil dixerit de patronatu laicorum, postea in bulla non poterit exprimi, etiam si vellet dicere, dummodo patronorum accedat consensus: nam postquam in supplicatione non est facta illius mentio, sic in bulla non fiet, sed poterit de nouo impetrari beneficium, vel impetrari rescriptum perinde valere: quia prima impetratio tanquam nulla non impediet secundam. c. ex tenore. de rescrip.

51 Tamen si vnus in signatura dixerit sibi autoritate ordinaria fuisse prouisum, & quia dubitat talē collationē virib. non subsistere, supplicat Papæ sibi de nouo prouideri:

Pensio sunt
patroni
consensu à
Papa im-
ponitur.

Non valent
bullæ faci-
ciens men-
tionem de
patronatu
si hoc non
fuerit in
signatura
expressum.
Autoritas
ordinaria
prouisus
dicitur et-
iam in signa-
tura.

uideri: si Papa prouiderit, in bulla poterit exprimi se fuisse præsentatum & institutum: quia hoc autoritate fuit factum ordinaria, utpote institutio. c. conuenerit. de offi. ord. & per totum. si. de insti. & in institutione plus iuris habet ordinarius, quam patronus. c. dilectus. de offi. lega.

Collatio ab ordinario 52. Secus si Episcopus prouidisset sine consensu patronorum intra tempus quatuor mensium, si patroni neglexissent intra illud tempus iuris præsentare, valebit collatio. c. illud. ubi doct. de iure patr. Per. Pa. si utu va. ris. conf. 144. scripseram, in 4. vol. unde si in supplicatione non fuerit expressum de patronis, hoc etiam non poterit in bulla narrari: quia non potest addi bullæ, quod non est in signatura expressum, nisi sint clausulæ, quæ ex consuetudine & stylo apponi solent, quæ habentur pro apposis. l. si quis donaturus. ff. de usufruc. l. certi conditio. §. si unum nos, ubi las. & alii, si certum petat.

Verba signaturæ 53. Imò si in signatura vnus petat sibi prouideri, de beneficio patronato, & in dispositione est, quod dictus orator possit exprimere, an sit præsentatus, & forsan institutus: postea in bulla virtute huius clausulæ poterit exprimere, se præsentatum & recusatum, & appellasse, quia dubitatuè dixit, & forsan institutus, &c. & dabitur noua prouisio eo casu ratione illius clausulæ, non aliter. Et sicut valet collatio ordinarii, si patronus non præsentauerit tempus. d. c. illud. de iure patr. multò fortius valebit collatio Papæ, si non sit subreptitia, ne sit deterioris conditionis, & potestatis quàm ordinarius, sed ratione maioris prærogatiuæ. ca. si de præb. lib. 6. & nisi istud esset tam euidentis bonis & doctis, multis probarem, sed non addam lumen Soli.

Præsentatus ante institutionem 54. Notandum quòd si præsentatus ante institutionem ingrediatur, & accipiat possessionem beneficii, eo ipso priuatus est iure, quod habuit ex præsentatione. c. Auarus. de elect. lib. 6. iuncta. gl. in c. si illo. ut hoc extendens ad præsentationem, quam probat Barba. conf. 68. col. 2. vol. 2. Carde. conf. pen. de elect. facit. c. qualiter. de elect.

55. Quia dispositio illius text. est fauorabilis ecclesiis, licet aliàs dicatur pœnalis,

tamen extendetur de electione ad præsentationem: ut docet Roch. Curt. in tract. iuris. patr. in verb. honorificum. q. 39. licet contrarium velit tenere. Agid. Bellamera in decis. 620. c. si. de elect. nisi fuerit consuetudo.

56. Imò si ante institutionem perceperit Recipiens fructus, sit inhabilis, quia sine titulo recipit, & indiget rehabilitatione: ut inferius dicitur in materia dispensa. per ea quæ not. doct. in c. dilectus. de offi. leg. idem dixi in eo, qui inhabilis. recepit fructus post regiam nominationem ante Papæ prouisionem, ut sit priuatus iure, si quod per nominationem habebat.

57. Vnde alia debet fieri impetratio à Papæ, & debet exprimi quòd ante institutionem & post præsentationem fructus recepit, & sic se intrusit, & inhabilem se reddidit. ideo Papa absoluet eum, & rehabilitabit. ita docet. D. Probus in c. si. col. 2. de constit. & si is qui recepit fructus non impetrauerit, poterit tertius illius beneficium impetrare vacans per intrusionem. ca. cum iam. dudum. ubi Pan. & alii de præb.

58. Et non expedietur etiam signatura impetranti, nisi de fructibus componat perceptis, & dimidiam partem fructuum perceptorum cameræ Apostolicæ tradat. ut docet Hiero. in praxi Romanæ curiæ. fol. 44. da est nec vers. consultus à quodam. & Domi. in conf. 106. Super dicto, col. 3. Feli. in cap. in nostra corrola. 2. de rescript. inferius abundantius exprimat.

59. Nota quòd in derogatione primò debet fieri mentio iuris patronatus laicorum. ut dictum fuit, nec sufficit exprimere ad quamcunque collationem, præsentationem, vel prouisionem pertineat: quia illa verba intelligerentur de præsentatione spectante ad clericos, non ad laicos Ioan. And. & alii in cap. dilectus. de offi. leg. Sta. phil. in tract. de literis gratiæ. rub. de modo & forma impetrandi. vers. sed dubium est, & vers. patenti igitur.

60. Vbi limitat in duobus casibus quando acquisitum esset ius præsentandi ex priuilegio, vel præscriptione. idem tenuit Lappus allegat. 96. beneficia. col. 1. superius scripti in hac clausula.

*Iurispatro-
nobiliuon
fi mentio.*

61. Solet etiam exprimi, si ad nobiles spectaret: quia solet esse difficilius derogatio, quando ad istos pertinet, ea enim quæ notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur, videntur quasi neglecta. l. item apud §. aut Prætor. ff. de iniur.

*Regum &
illustrum
personarum
iurispatr.
mentio fa-
cienda.*

62. Etiam debet fieri mentio regum, & illustrum personarum: quia derogando simpliciter iurispatronatus laicorum, non intelligitur derogatum, si ad reges, vel alios principes pertineat. c. si de offi. deleg. libr. 6. c. ne aliqui de priuileg. ibid. & ita est in regul. cancella. 40. declaratum. & Feli. in d. tracta. ampliat. 7. quia sub clausulis generalibus isti sublimis sunt excepti, & non comprehenduntur. cap. sedes. de rescriptis. cap. de multa. de præb. Carol. Ruin. cons. 79. queritur. in 5. vol. col. 2.

63. Vnde si prouisio à Papa fuerit facta, non obstante iurispatronatus laicorum, si spectaret ad Regem non valeret prouisio, & Rex se opponere posset: ut Innoc. in simili dicit in c. quod sicut. de elect. gl. in d. reg. 40. & Feli. in d. tracta. amplia. 8. & non censetur iuri Regis derogatum.

*Iurispatro.
regu nun-
quam deuo
gatur, etiã
si in curia
alleg. 96.
vace bene-
ficiu.*

64. Imò si beneficia vacant in curia per regu obitum, quorum ad Regem presentatio pertinet, Papa ea non conferet sine Regis gatur, etiã consensu. gl. not. in c. 2. de præb. libr. 6. Lappus si in curia alleg. 96. beneficia. Rota decis. 266. in antiqu. vacet bene- [sub titul. de concess. præb. decis. 46.] Curr. in tract. iurispatro. in verb. competens. qu. 24. vbi multa adducit: & nunquam derogatur iurispatronatus Regibus competenti, etiam si beneficia apud sedem Apostolicam vacent: ut statuit Alex. 6. in tit. de derog. iurispatro. nisi illi fuerit aliàs derogatum, quia tunc expressione facta illi poterit derogari. refert Petr. Paris. cons. 104. cum reservat. in 4. vol.

*Derogatio
iurispatri-
corum, si
consensus
patronorum
interuene-
rit non re-
quiritur.*

65. Nota tamen quod iurispatronatus laicorum in bulla non requiretur aliqua derogatio, si omnium, vel maioris partis patronorum consensus interuenerit, quia ab ordinario poterat institui sic presentatus sine vlla derogatione de iure. c. quoniam. de iurispatro. nam quod maior pars facit ratum habetur, ac si omnes fecissent. cap. cum Beroldus, de re iudic. & in c. 1. & per totum. de his quæ sunt à maiore parte. cap.

66. Aduertendum est, quod si iurispatro- Derogatio
natus spectet ad religiosos, vel ad capitu- iurispatro-
lum, solet Papa in signatura loco huius religiosi
clausula de iurispatronatus inferbere, quomodo
quod presentatio personæ idoneæ de anti-
qua & approbata consuetudine ad ipsi-
us ecclesiæ capitulum, dum pro tempore
vasat, pertinet: & de stylo curiæ Romanæ
non apponitur hæc clausula, cum deroga-
tione iurispatronatus.

67. Derogatur etiam huic iuri si compe- Multis no-
tat ex fundatione, vel dotatione, seu em- dis impo-
ptione. c. Pie mentis. 16. q. 7. vbi gl. & c. Ex liti- tronatus
ris. de iurispatro. idem si ex successione. c. con- compar.
siderandum. 16. q. 7. c. 1. & cap. quoniam, de iure
patro. idem si competat ex donatione. c. ex
infirmatione iuncto. c. pro eo. tit. lib. 6. vel si per-
mutatione nobis competat. idem. c. nonini.
16. q. 7. & aliàs quomodo cunque: ut superius
declaraui.

68. Item siue in totum competat laico, siue in parte: nam si laicus habeat partem iurispatronatus in ecclesiâ, etiam oportebit derogare, licet altera pars competeret ecclesiæ. gl. in c. vno. de iurispatro. libr. 6. quamuis Rota decis. 266. in antiqu. [sub tit. de concess. præb. decis. 46.] teneat contra primam tamen tenet Feli. in tract. quando littere Apostoli. nocent. patro. in 6. ampliatione.

69. Et in hac patria sicut non recipitur derogatio iurispatronatus laicorum, quando in solidum spectat ad eos, ita non recipitur, quando competit illis pro parte: ut vidi seruari, & scripsi in gl. vnum collatorum. in §. 1. de mand. Apostoli. in concord. Paul. Paris. cons. 35. ad veram. nu. 16. & seq. in 4. vol. quamuis Alex. 6. statuerit hoc casu derogari posse.

70. Adhuc quamuis doctores asserant va- Derogatio
lere prouisionem beneficii factam sine de- iurispatro-
rogatione, quando laicus ex consuetudi- semper in
ne, præscriptione vel priuilegio ius acqui- bulla fa-
siuit presentandi: tum quia talis non est cienda, &
patronus, licet iurispatronatus acquisiue- has motu
rit: ut docet Cald. cons. 10. concessum, hoc tit. & ler.
Gent. cons. 45. consuetudo. col. 3. tum quia cel-
sat ratione retrahantur à fundatione, quia
is non fundauit: docet Feder. cons. 65. & Card.
cons. 60. vacante. col. 2.

71. Tamen ego in praxi non vidi fieri dif-
feren-

ferentiam, sed semper derogationem in bulla vidi insertam, alias surreptitiam iudicatum: quia praxis has non curat subtilitates: *vt supra dictum fuit.*

72 Vltimò nota quòd Papa solet etiam derogare fundationi beneficiorum, etiam si in illa caueatur expressè, quòd obtineus tale beneficium teneatur in illo residere personaliter, & intra annum ad sacerdotium promoueri: vel quòd teneatur in principio esse sacerdos, & cum illo non possit aliud obtinere beneficium.

Derogatur fundationi in specie, non in genere. 73 Sed non solet Papa derogare, quòd derogari petitur fundationi in totum, & quo ad omnes eius partes etiam non expressas, vel exprimendas: possunt enim esse tales quibus Papa nollet derogare: & hoc expressim firmitat Staphil. in d. tract. de literis gratiæ. *vt supra. vers. vltimò non omitto.*

74 Et sic Papæ exprimi debet, super quo petitur derogatio in specie, non in genere ratione confusionis vitandæ. Hactenus de iure patronatus laicorum.

Clausula de speciali ad vitam quid denotet. 75 Et de speciali ad vitam, &c. quæ denotat impetrantē minores & principales obtinere posse dignitates, de quibus in corpore facta est mentio, & de speciali Papæ gratia est in reg. Alex. 6. in tit. de signatura gratiæ. *vt supra. de dispens. in princ.*

Clausula quod verior expressio fieri omnium possit. 1 Et quòd præmissorum omnium & singulorum denominationum, nominum, & cognominum, qualitatum, annexorum, situationis fructuum de augendo & diminuendo, ordinum dependentium, annorum diocesium, aliorumq; circa præmissa necessariorum maior, verior seu amplior expressio seu specificatio fieri possit.

2 Ista clausula iusta est, & famine utilitatis: nam interdum multa omittuntur in signatura, quæ non possent in bulla suppleri, si non adesset ista clausula: nec valeret impetratio tanquam surreptitia, ideo ista clausula supplet.

Quòd omnia & singula exprimi possint. 3 Primo vult quòd omnia & singula verius exprimi possint: & nota quòd quando omnia sunt exprimenda, ac singula, tunc

nō sufficit exprimere in genere, sed debet fieri expressio cū omnibus suis qualitatibus, & circumstantiis, per gloss. singul. in verb. omnia & singula in c. vt circa de electio. in 6. Barba. in c. si quis presbyterorum. col. 2. de rebus eccl. nō alien. & ita geminatio multi est momenti: *vt doct. scribum. in l. balista. ff. ad Trebel. & Cor. se. in suo tractat. de geminatis.*

1 Denominationum. Si rectè non fuerit denominatum beneficium in signatura, ratione huius clausulæ exprimi verius poterit: vocaui enim sancti Ioannis, & erat sancti Petri: poterit hæc denominatio corrigi, & verum nomen exprimi: nec obest l. Stichum, qui meus erit. ff. de lega. 1. vbi nominatio appellatiui nominis non potest mutari, quia fac esse, sed illud nolumus mutare, nempe si vocetur Sancti Seuerini, vt dicatur Sancti Ioannis: sed volumus quòd si per errorem expressero beneficium sancti Seuerini, vel sancti Iusti, vt verum nomē & nominationem exprimere possim, & ad hoc tendit ista clausula: nil enim est tam contrarium consensui, quam error, qui imperitiam detegit. l. si per errorem. ff. de iur. om. iud.

1 Nominum & cognominum. Hæc clausula operatur, quia si quis impetraret præbendam & canonicatum vacantem in ecclesia Paris. per obitum Titii, & tamen vacauit per obitum Ioannis, nō debetur impetranti: nec poterit corrigi, nisi ista clausula adfuerit, vel alia similis, videlicet quòd nomen & cognomen vltimi possessoris melius specificari possit: *alibi de hoc scripti post Fel. in c. significante, de reser.*

2 Diuersum est in impetratione beneficii, in qua error in nomine possessoris defuncti non vitiat, ideo in bulla corrigi error poterit: quia falsa demonstratio non vitiat. l. falsa. ff. de conditio. & demonstra. ab un. de Paulus Paris. conf. 15. circa. col. 2. in 4. vol. num. 8.

3 Sed in præbendis non potest constare de corpore præbendæ, ideo est incertitudo, quæ vitiat prouisionem. *capit. 2. de elect. in 6. vnde ad vitandum opinionem solet addi hæc clausula, vt verior specifi.*

catio fieri possit nominis & cognominis. &c. & si non appareat de morte plurium canonicorum, nominis error & cognominis corrigi poterit: quia non potest intelligi, nisi de illo: sed si plures essent vacantes præbendæ per mortem plurium, non posset hoc corrigi, alioqui liberum esset alicui, quam præbendam vellet declarare, quod est absurdum, maxime, ubi præbendæ sunt inæquales: ut in ecclesia sancti Hilarii Pictaviensis.

Nomen impetrantis & cognomen per hanc clausulam corrigi non potest. 4 Per hanc tamen clausulam non poterit corrigi nomen impetrantis, nec cognomen: quia illud impetrans scire debebat, & exprimere: nec tam stultus est quis, ut nomen suum, vel cognomen ignoret. l. si. C. de hered. insti. licet apud Plinium. lib. 7. legamus Corvinum Messalam etiam proprii nominis oblitum. Et quando constat de corpore beneficii, nomen & cognomen defuncti verius exprimi potest per hanc clausulam, vel expressio vnius: ideo hæc clausula non debet omitti.

Nomen patroni ecclesiæ corrigi non potest. 5 Solent etiam quidam addere, nomen patroni, vel patronæ ecclesiæ, seu patronorum verior expressio fieri possit: & hoc etiam bonum est, cum nomen sancti in impetratione sit exprimendum. ca. quamvis, ubi gl. de præb. in 6. tamen etiam si non exprimitur, per hanc clausulam corrigetur.

Qualitates que in bulla corrigi poterunt. 1 Qualitatum. Non solum qualitas personæ debet exprimi, ut si sit Archidiaconus, vel alia prædita dignitate. c. Ad aures, de reser.

2 Sed etiam qualitas beneficii si sit curatum vel dignitas. c. cum in illis. de præb. lib. 6. & glo. in reg. cancella. 63. dicit quod vera qualitas tantum poterit exprimi, sed omnes simul non. & ita dicit se habere stylum curiæ Romanæ.

3 Et duplex est cura: ut patet per Pan. in c. dudum. nu. 9. de elect. post gl. in extrauag. Execrabilis, in verb. curam animarum, in extra. Ioan. 22. scripti in tract. nominat. q. 9. nu. 47. [Vide inferius in verb. etiam situationis, & hic conuenit.]

Impetratio beneficii. 4 Imò si quis impetret tale beneficium sancti Ioannis, si aliud non exprimitur:

intelligitur negatiue, videlicet quod non sit curatum: & si impetretur prioratus, in bulla dicitur non curatus: hoc est expressè statutum in regu. cancella. 63. Inno. & nunc est repetitum in regula Iulii Papæ moder. regu. 68. Ideo non valebit impetratio, nisi ponatur hæc clausula, quod maior expressio qualitatis fieri possit, nõ obstat regula. cancella. & tunc nõ intelligitur negatiue, sed exprimitur in bulla veritas.

5 Ista tamen clausula non prodest, si impetrans curatum minor sit 25. annis, & nihil dixerit de ætate: ut in c. Super inordinata, de præb. ideo ego soleo addere, quod etiam ætatis verior specificatio fieri possit, quando impetratur beneficium pro minore viginti quinque annis: & multis per hanc clausulam seruauit beneficia, quæ amississent in iudicio.

6 Non prodest etiam hæc clausula illegitimo, quia in supplicatione tenetur exprimere defectum natalium, nisi & in corpore, & in his clausulis esset, non obstante defectu natalium: ut dicitur inferius in dispensa. super defectu natalium: vel nisi diceretur quod etiam defectus natalium verior specificatio & expressio fieri possit.

7 Imò per istam clausulam non posset exprimere, quod esset de coniugata genitus, vel de moniali, nisi hoc expressè dictum in supplicatione esset, & in corpore, & in dispositione: ut docet Felin. in c. Postulasti, de reser. ideo soleo addere hanc clausulam, quod defectus natalium, verior & maior exprimi possit, etiam si de coniugata, vel moniali, vel alius quicunque etiam maior defectus adesset, &c.

8 Præterea ista clausula non proderet, hæc clausula si semel quis bullas expedierit, in secunda expeditione: nam omnis actus & expressio debet intelligi de primo, l. boues. §. hoc da bulla sermone. ff. de verb. signif. c. non potest. de præb. lib. 6. ideo bonum est addere huic clausulæ, quod verior expressio fieri possit, etiam in prima, secunda, & vltiori expeditione non obstante regula: & sic placuit Alex. 6. in tit. de signa. gratiæ.

1 Annexorum. Etiam non prodest hæc clausula, ut in bulla possint annexa bene

cui intelli-
geatur non
curati.

Ætati qui-
do verior
expressio
fieri possit

Expressio
defectus
natalium
quæ non
debet fieri

Annexa beneficia quæ non exprimuntur, quando sunt annexa accessorie, vnum videlicet alteri, secus si æquè principaliter, doct. per illum text. in c. Super eo, de præb. lib. 6. Bertr. conf. 2. num. 44. in 3. vol. ex prima editio. Panor. & alii in cap. extirpandæ. §. qui verb. de præb.

2 Et quia posset aliud exprimere, quàm de quo prius intellexit, ideo bonum est apponere hanc clausulam, quod etiam annexorum fieri specificatio possit, & proderit si sint annexa beneficia æquè principaliter: de quo vide que not. in tractat. de vniuersibus, infra.

Expresio 3 Imò si quis impetraverit ecclesiam parochialem sancti Mauritii, quæ tamen erat annexa ecclesiæ parochiali sancti Iuliani, & dixerit eam vacare per assignationem alterius parochialis ecclesiæ, non valebit impetratio, quia non expresse parochialem, quam debebat exprimere.

4 Nec poterit hoc corrigere in bulla, maxime post processum inchoatum, quia hæc non est verior expresio, sed alia, quæ non potest fieri: ideo noua impetratione opus erit, nisi fortè hæc clausula prægnans in supplicatione scripta fuerit: & annexorum utriusque, &c. Card. in cl. per litteras. q. 17. de præb.

Maiores dignitas & principalis an possit exprimere huius clausule ratione. 5 Item ratione huius clausulæ, quod qualitates exprimere possint, non poterit tamen exprimere maior dignitas post pontificalem, nec principalis in ecclesia collegiata: quia est ibi duplex reservatio, & illa non debetur, quando etiam prouideri mandatur de ecclesia. c. si. de præb.

6 Nec poterit extensio fieri, quæ in aliam speciem extensionis transeat, argu. l. si quis ex consensu. C. de episc. audien. sequitur Paul. Paris. conf. 42. quantum. nu. 23. in 4. vol.

Extensio quando fieri in bulla possit. 7 Quod non procedit, quando clausula ista esset iuncta cum clausula generalem reservationem importante ex quavis causa, etiam dispositiue in literis exprimenda, &c. & hoc quando in corpore signaturæ de maiori vel principali erat expressum, & in partis petitione: quia verisimile est, quod concessio ad petitionem referatur l. si defensor. §. i. ff. de interrogat. action.

8 Imò etiam si quis impetraverit omnia beneficia, quæ talis familiaris Card. &c. habebat cum clausula, quod qualitates exprimere possint: adhuc non poterit exprimere maior, vel principalis, vel quod sit conuentuale: & iste est stylus curiæ Romanæ, quia istæ qualitates specialius exprimere debent.

9 Potest tamen conferri in signaturæ, Episcopus quod exprimere possit. si d. N. episcopus fuerit familiaris, & continuus commensalis alicuius Cardinalis, dum in minoribus ageretur: sed non potest dici, quod episcopus sit familiaris alicuius cardinalis, cum episcopus in ordine sit maior presbytero, vel diacono cardinali, & ideo Papa vocat se episcopum: vt patet in proemio Decr. & libr. 6. scripsi in §. si quis verb. de collat. in Concord.

1 Etiam situationis. Non poterit clausula quis ratione huius folius clausulæ, quod maior expresio, &c. exprimere hanc qualitatem, quod beneficium est situm in ecclesia, in qua impetrans aliud ibidem obtinebat: quia est alia incompatibilitas, quod duo habeat sub vno & eodem tecto, c. literas, de concess. præb. ideo noua impetratione opus erit vel rescripto perinde valere, quod ex hac signaturæ eliciet.

2 Nisi fuerit additum huic clausulæ, quod maior specificatio fieri etiam situationis possit: tunc poterit exprimere quod beneficium est situm in tali ecclesia, in qua aliud, & tale N. habeo: quod est notandum: quia ista non reperiuntur scripta à iurum interpretibus: qui istam praxim parum nouerunt. Vides igitur, quod clausula, maior expresio fieri possit, &c. non prodest, si habeas beneficium in ecclesia, in qua aliud impetras: secus si addas, etiam ratione situs vel situationis.

3 Exprimi ergo debet, quod beneficium sit curatum, per d. c. cum in illis, de præb. lib. 6. & supra dictum fuit.

4 Limitant quidam si haberet curam Cura iuris iurisdictionalem, tunc impetratio non videtur tiatur, si illa cura non exprimatur: vt si impetretur archidiaconatus, non est necesse exprimere curam fori contentiosi, quia

archidiaconus eam de iure habet. c. 1. & c. ad hoc, de off. arch. & hoc docet Feli. in cap. super literis, col. 5. num. 8. in secunda regula, de rescript. ubi etiam dicit illud non indigere expressione, quod à iure certum est: nempe summus Pontifex omnia iura in scrinio pectoris habet. c. 1. de constitut. in 6. ergo in iure nemo potest illi imponere, maxime Iulio tertio nunc Pontifici maximo, qui in his maxime versatus fuit.

*Curæ fori
contentiosi
nō inducit
incompati-
bilitatem.*

5 Nec talis cura inducit incompatibilitatem cum alio curato, per dictum extranea. Execrabilis, in fin. nec gratia iudicatur subreptitia, si impetrans non expresserit illam curam: sed subreptitia esset, si non exprimeret esse dignitatem.

6 Nam consuetudo facit in aliquibus ecclesiis esse dignitatem, quæ non est in aliis doct. in cap. cum accessissent, de constitut. & cap. de multa, de rescript. cautius est tamen saltem conditionaliter, exprimere per hæc verba: cui forsan cura imminet iurisdictionalis, ne de subreptione bulla arguatur: si tamen archidiaconatus nō sit dignitas, non oportet hoc exprimere.

*Plebaniæ
est expri-
menda, &
quesita.*

7 Ad hoc non sufficeret exprimere curatum esse beneficium, si esset plebania, quæ habet sub se capellas, in quibus perpetui clerici instituuntur. cap. 1. ne cleric. vel monac. lib. 6. sicut est ecclesia parrochialis sancti Firmini Montispefulani, sed oportet exprimere plebaniam, seu præposituram, cui cura parrochianorum dictæ ecclesiæ, quæ etiam parrochialis existit, imminet animarum: & cuius fructus, &c. sed forte per istam clausulam, quod maior expressio fieri possit omnium qualitatum, hæc qualitas plebanie in bulla exprimi possit.

8 Nec sufficeret dicere dignitatem, si esset curata, sed debet exprimi curata, nisi per istam clausulam suppleatur, per cap. cum in illis, de preb. lib. 6. de Rota. decis. 202. in antiq. sub. tit. de rescript. dec. 37.

*Impetratio
facta de cu-
rato si sit
simplex
valet.*

9 Sitamen aliquis expresserit beneficium, cui imminet cura animarum, & tamen est beneficium simplex, non præiudicatur impetranti, quo minus valeat impetratio: quia Papa facilius concessisset

simplex, quam curatum: ideo non potest dici subreptitia impetratio: ut docent domini de Rota decis. 562. Pape supplicat, in antiq. sub. tit. de rescript. decisio. 73. per cap. cui licet, de reg. iur. lib. 6. facit text. a contrario in cap. postulatistis, in si. de rescript.

Fructuum, &c. Etiam ut verior Differentia expressio fieri possit fructuum, de au- verus va- gendo videlicet vel minuendo, superius lor auger- explicatum fuit, ob id non repetam. Sed cur, vel co- nota, quod si Papa concedat, ut verus va- primatur- lor exprimi possit, tunc poterit exprimi quicunque valor, & ad quamcunque sum- mam: secus si dicatur quod verior valor augeri possit, eo casu augebitur usque ad tertiam tantum partem: ut statuit Alex. 6. in tit. de derogat. iuris patro.

Ordinum. Etiam permittitur ut ex- pressio ordinum verior fieri possit, dixi beneficium esse ordinis sancti Augustini, & est ordinis sancti Benedicti: hoc ergo in bulla exprimi poterit & istud non de- bet poni, quando impetratur seculare be- neficium, sed tantum quando regulare, quia non conveniant seculari, cum nul- lius sit ordinis beneficium seculare: nisi dicas, quod expressio ordinis fieri possit, si in fundatione requirebatur ordo sacer- dotij, vel diaconatus, & tunc huius clau- sulæ nomine poterit hic ordo exprimi: no- ta quod ordo debet præcedere diæcesim, sed non civitatem: ut est in stylo Hier. Paul. fol. 22.

*Ordo, qui
do exprimi
possit.*

Dependentium. Aliquando be- neficium dependet ab alio monasterio, & per hanc clausulam exprimitur in bulla esse dependens à tali monasterio. in c. cum singula, de preb. lib. 6.

*Dependen-
tiam quæ
primi pos-
sit.*

Item quando sunt plures gratiæ in vna supplicatione, quarum aliqua venit limi- tanda, tunc dicitur. Fiat, ut petitur, & in forma iuris, & sine præiudicio, & de con- sensu, & de vno curato, &c. ut statuit A- lex. 6. in ut. de signa. gratiæ.

*Plures gra-
tiæ in vna
signatura
quandore-
nuntio limi-
tande.*

Annorum. Etiam hoc verbum po- nitur, ut anni verior specificatio fieri pos- sit: ut si forte dixerim anno trigesimo va-

*Annorum
& mensiu-
quando in
signatura
sit faciendū*

calce munda

casse, nunc volo exprimere quod anno 31. hoc ratione istius clausulæ potero: sed istud videtur superfluum, quia annus vacationis nō solet exprimi, sed quod nuper vacauit, &c. sed fortē annorū impetrantis expressio verior fiet, per hoc verbū, mensis verō est exprimendus, qñ vacauit in mensibus graduatis deputatis, ac nominatis, alias prouisio esset subreptitia, ratione intentionis Papæ, quia non intendit derogare concordatis: vt patet in iur. de firma, & irrevocabili concessa. ergo oportet quod Papa exprimat, qñ confert non graduato, nec qualificato ratione præuentionis, quod illud beneficiū vacauit in mensib. graduatorum & qualificatorū, aliās prouisio nō valebit, per 6. declarantes de mand. Apost. in cōt. vbi scripsi. & ibi alia videri possunt huic rei affinia: & sic verior expressio fieri poterit vel anni vacationis, vel foundationis, & mensis etiam per hanc clausulam nota.

Dioecesis. Etiam verior expressio fieri poterit, nam si dixerim beneficium esse situm in dioecesi Parisiensi, & est in Aurelian. potero in bulla exprimere esse Aurelian. error tamen in dioecesi beneficii nō vitabit impetrationem, si de corpore beneficii constet: secus est in errore propriæ dioecesis impetrantis. Fel. & alii in c. significante, de rescr. arg. l. si. C. de hered. instu. sed per hanc clausulam poterit etiā dioecesis impetrantis verior expressio fieri, vt aliquid operetur. gl. in l. i. ff. quod metus causa.

Clausula aliorū necessariorū. Aliorumq; circa præmissa necessariorum verior expressio fieri possit. hæc clausula, gēralis nō operatur vt quodlibet verbū mutari possit, sed ali-quod ad hoc necessariū, ut bulla valeat, & impetratio, per l. quoties primā. ff. de verb. obl. nam si certa ætas narrata fuerit, alia exprimi nō poterit: vt statuit Alex. 6. tit. de sign. gratiæ, vbi plus dicit deledā clausulā, quod ætatis verior expressio fieri possit, si in signatura sit conscripta: nam ætas verē exprimi debet quia Papa infantulis nutrices dare nō vult, sed hoc relinquit matribus.

Maior expressio quā do dicatur. Maior, verior, seu amplior expressio fieri possit. Maior dicitur, ergo

minor fieri non poterit expressio: vnde si quis in supplicatione dispensationis dixerit se doctorem, vel nobilem, non poterit postea dicere se scholasticum. e. ad aures, de rescr. vbi Pan. & alii: quia literaturæ & nobilitas inducunt Papam ad dispensandum. c. de multa, de preb. quæ si cessent nō valebit dispensatio, quasi sine causa. c. non est, de voto. vbi gl. in. nec dicere poterit se simplicem clericum, si prius dixerat se sacerdotem, & sic de similibus.

Item dicitur maior: vnde oportet aliqua prius expressisse, ideo nō valeret hæc clausula, si qñ impetraret beneficiū vacans per modū in literis exprimendum: nisi aliq. modus fuerit expressus: quia maior expressio fieri debet, non tota expressio: vt supra dixi in vacandi modo, in hac forma signaturæ.

Maior etiam ratione fructuū fieri potest. Clausula rit, non minor: vt superius dictum fuit: & quod omnia mutari docet gl. in c. lex. 2. dist. Pan. & Fel. in rub. & in c. statum, de maior. & obed. tamē hic accipitur maior expressio, id est magis ampla, & uberior: ergo omnia mutari non poterūt: imō si in signatura esset hæc clausula, quod omnia nomina, cognomina dioecesis &c. mutari possint, ista clausula deleri debet: nec debet Papa eā clausulam approbare tanquā incertam vt statuit Alex. 6. in suis reg. de signa. gratiæ.

Itē dicitur specificatio: significat enim, Specifica generaliter dictū fuit supplicatione, vt in speciei redigi possit in bulla: sicut dicitur in l. adeo. §. cum quis ex aliena materia speciei ali-quā suo nomine fecerit. ff. de acqu. rer. do. ligatur.

Ad hæc expressio fieri potest, ne ratio ne taciturnitatis, & nō expressiois, bulla sit subreptitia, sed non dicit quod fieri possit omisio: unde ex expressis in signatura substantialibus nō est omittendū in bulla, nec aliās ipsa debet expediri: quia nihil est ex necessariis omittendum. l. Diuis. ff. de integ. rest. Aliaq; prout occurrent corrigi poterunt, secundum naturam & consuetudinem mensulariorū, & stylū, Cur. Rom.

Clausula, in literis latissime extendenda, operatur: qñ Papa vult derogare regulis Cancel. oportet quod in bulla imeratur ad

Clausula
rit, non minor: vt
superius dictum fuit:
& quod omnia mutari
docet gl. in c. lex. 2. dist.
Pan. & Fel. in rub. & in
c. statum, de maior. & obed.
tamē hic accipitur maior
expressio, id est magis
ampla, & uberior: ergo
omnia mutari non poterūt:
imō si in signatura esset
hæc clausula, quod omnia
nomina, cognomina dioe-
cesis &c. mutari possint,
ista clausula deleri debet:
nec debet Papa eā clausu-
lam approbare tanquā
incertam vt statuit Alex.
6. in suis reg. de signa.
gratiæ.

Expressio
fieri potest
nō omisio.

De clausu-
la in literis
latissime
extenden-
da quid
prostr.

verbum illa regula. in narratione: vt docet Gome. in proce. reg. Cancell. q. 6. Tamen si in signatura dicatur, cum derogatione reg. cancel. in literis latissimè extendenda, tunc in bulla extendi ad verbum poterit, & derogari: allegat. Fel. in c. nonnulli, de rescr. Etiam prodest hæc clausula, vt si quis videat sibi vtilius habere literas perinde valere, vt etiā extendi possit bulla, & cōfici, ex hoc rescripto perinde valere, &c. Alium effectum vide in bulla dispensationis, in verb. ac constitutionibus, &c.

De clausula cum derogatione statutorum quid operetur.

1 Cum derogatione statutorū priuilegiarum, indultorum, & literarum Apostolicarum. Ex hac clausula conficitur alia clausula in fine bullæ posita, non obstantibus statutis, priuilegiis, &c.

2 Debet tamen addi huic clausulæ cum derogatione statutorum & priuilegiarū ecclesiarum, seu ecclesiæ, etiam in confessione literarum exprimendorum, &c. vt postea in bulla exprimentur priuilegia, si opus sit.

Non creatur canonicus ad effectum, nisi in signatura hoc fuerit dictum.

3 Per istam tamen clausulam non poterit expediri bulla cum creatione in canonicum ad effectum, nisi in signatura sit expressum: nec creabitur quis canonicus in bulla, si in signatura hoc non fuerit dictum: vt scripsi in forma manda. in concord. & in tit. de reseru. & per hoc vidi aliquem amisisse dignitatem, quam impetrauerat: quia non fuerat in bulla, nec in signatura creatus canonicus ad effectum, & cōsuetudo erat in ecclesia, quod non reciperetur quis ad dignitatem, si non esset canonicus: de quo amplè scripsi in 8. fin. de reseru. in concord.

Clausula vt derogationes possint simul expediri vel ad partem, &c. de quo prosit. Per derogationem omnia obstantia tollantur.

4 Et si in prima bulla non fuerit derogatum sufficienter statutis, non poterit expediri alia bulla, nisi illam re integra transcribas, & reformes: vel si in signatura fuerit, quod hæc derogationes possint simul expediri, vel ad partem, prout vtilius impetranti fuerit: quam soleo apponere, vt melius & tutius parti consulatur.

5 Item per hanc clausulam omnia obstantia gratiæ, quæ ex narratis collegi pos-

sunt, videntur tacite esse sublata: licet in gratiæ conceptione nihil de illis tollendis sit expressè dictum: vt docet Aegid. Bella. decis. 333. in causa. Card. & Fel. in cap. super literis, col. 6. num. 9. in 4. reg. de rescript. Alia super his dicam inferius in bulla.

6 Ad hæc ista derogatio in literis executoriis apposita non sufficeret. per text. in literis c. l. i. in fin. de prob. nam clausula adiecta in executoriis non ampliat gratiam. Cald. appositum conf. 16. de prob. quem refert & seq. Francis. prodest. Curt. conf. 3. placet. col. 1.

7 Etiam clausulæ appositæ in executione non ampliant principalem dispositionem, vt docet Petr. Paris. conf. 54. in presenti, num. 36. in 1. vol.

8 Ad hæc non sufficit ista derogatio quod ad regulas cancellariæ, nisi dicatur cum derogatione regularum cancellariæ: vt expressè docet Gome. in proce. reg. q. 5. & seq. vbi dicit debere apponi clausula non obstan. reg. cancella. latissimè extenden. vel quorum tenores, &c.

9 Etiam hæc clausula non obstan. non operatur vltra narrata. Dec. conf. 10. visò puncto, col. 3. nec tollit alios defectus non expressos: vt plenè docet Felin. in c. nonnulli, de rescript. & Curt. conf. 49. refert & sequitur Paul. Paris. conf. 1. num. 90. cum seq. in 1. volum.

10 Item nota quod si clausula deleatur in signatura, illa nihil prodest: vnde dicunt Dom. de Rota decis. 361. cancella. in antiq. [sub tit. de rescr. decis. 50.] quod si Papa aliquam cancellauerit clausulam in decisione, censetur concedere omnia alia quæ aliàs ex regulis cancellariæ per simplicem signaturam viderentur concessa quod probat. Fel. in d. c. Super literis, col. 6. num. 9. de rescript.

11 Si tamen reformetur signatura cum omnibus clausulis, non debet clausula deleta conscribi, quia pro non scripta habetur. l. 1. & per totum. ff. de his quæ in testam. delent. l. fin. C. de edict. diui Adria. toll.

12 Quod limitatur in sumpto signaturæ: nam si ex clausula mens Papæ cognoscatur, vel bulla ex hoc impugnetur, debet tota etiam cancellatio à Papa conscribi in hoc sumpto supplicationis, in quo scribuntur

Expressa clausula cancellariæ derogatio fieri debet.

Clausula de lea non prodest.

Deleta clausula in libro signaturæ an scribi debeat.

buntur omnia verba signaturæ ad hoc, ut intentio Papæ dignoscatur: ut deinceps ex illo libro omnia extrahi possint.

13 Vnde cum Papa nollet conferre prioratum sancti Martini de campis Paris. aliquis impetrauit prioratum sancti Nicolai, qui forsan est in suburbis Paris. hæc vera, Qui forsan fuerunt à Papa deleta, tamen bullæ fuerunt postea extortæ, & in illis fuit dictum, quod beneficium erat situm intra ciuitatem Paris. certè apparuit ex sumpto signaturæ deleta in illis verbis, Qui forsan, &c. quod Papanoluit conferre illum prioratum situm Paris. quia iam contulerat, ideo fuit vltimus exclusus.

Signatura cu bulla est conferenda ad rectitudinē dicendum. 14 Quod est notandum, quia debes videre signaturam, & conferre cum bulla, & poteris cognoscere in quo bulla excedat signaturam, sed pauci hoc intelligunt, ut verum fatear: ideo ista scripsi: nam trapesitæ artem eorum secretam habent, quæ per ista patebit, vide quæ scripsi in gl. pro expressis, in vers. 30. in forma mand. in concord.

Signatura prædecessoris non mutatur à successore. 15 Notandum est quod supplicatio signata per prædecessorem non solet mutari, nec corrigi à successore, quando sunt plura verba, quæ non comprehenderetur sub verbi mutatis: sed debent impetrari literæ deperinde valere, cū clausula rationi congruit, si quis dubitet de prima impetratione: nā si Papa destrueret, quæ eius antecessores statuerunt, non constructor, sed euerfor iustè comprobaretur. ca. si ea. 25. qu. secunda: dixi in forma mand. in concord.

16 Nec potest successor etiam declarare non dicam mutare voluntatem prædecessoris. nor. in l. Pompo. §. si ff. de rei vendic. & l. inter. §. 1. de verb. oblig. quia plurium non est vna voluntas. l. quia poterat. ff. ad Trebel. capit. quia, de concessio. p. abend.

17 Si autem omiſſa sunt talia, quæ commodè poni possunt ex verbis signaturæ, seu radendo, vel addendo, & tunc addi poterunt, cū error corrigi possit. l. si librarius. ff. de reg. iur.

Rasura quando vitatur bulla. 18 Signa perpetuo, quod litura seu rasura vitatur bullam, si in loco sit suspecto, alioqui non, per cap. ex literis, & cap. inter, de fide

instru. & si litura sit, præsumitur propter bullæ autoritatem facta per officiales curiæ Romanæ. capit. si. vbi no. de crimine falsi. hoc expressè docet Agid. Bellamera in ca. in memoriam. col. 3. in 9. dist. & poterit quis Romæ sciscitari, an hoc fuerit ab illis factum, si de hoc dubitetur.

19 Etiam contra reges & principes, vel magnos duces non dantur literæ à Papa sine signaturâ, ut docet Prouincial. fol. 20. vers. si. contra Reges, ut in aliquo eis deferatur. ca. si, de offi. deleg. in sexto.

20 Præterea quando prouidetur à Papa de beneficio ad collationem inferioris episcopi spectante, quamuis in supplicatione exprimitur collator, in bulla tamen non solet exprimi, nisi in vnione perpetua, alias vnio esset subrepticia, non enim est dubium quin Papa saltem cum maiori difficultate fecisset præiudicium perpetuo collatori. c. super eo. de offi. deleg.

21 Idem si quis haberet priuilegium conferendi, nam & tunc illius mentio erit habenda per notatam c. in nostra, per Fel. de rescr. Ideo cum ad Hierosolymitanos spectet collatio ex priuilegio, hoc exprimi solet, & in noua prouisione (ut in bulla videre est infra) solet exprimi collatio alterius seu prouisio.

1 Datum apud, &c. De hoc dicam inferius in bulla. Ita est vltima pars signaturæ: de hac data scripsi in forma mand. in si. in Franciæ concord.

2 Quæro, an soli signaturæ credatur? breui resp. non esse credendum, ut statuitur in reg. 25. cancel. l. m. 8. quia ibi signaturæ ante confectionem literarum vacatur in formis: & hoc est hodie repetitum in illa reg. can. Iulii Papæ 3. reg. 28. quod iudices non debent iudicare secundum signaturam sed iuxta bullam.

3 Quia quemadmodum scheda notarii non redacta in formam instrumenti non facit fidem, quousque fuerit de iudicis mandato in mundum, & ad longum redacta. l. cur. contractus, & ibi Paulus Castren. C. de fide instr.

4 Vbi plus dicit, quod si pars prius producat protocollum, non sufficit ad fidem faciendam, quia non est scriptura mun-

da, nec extensa: sed requiritur ultima scriptura extensa, in qua actus ad longum deducitur: sic potest dici de signaturâ & bulla, ut primo bulla sit producenda: & fide ea dubitetur ad signaturâ, ex qua extracta est, tanquam ad protocollum recurramus.

Casus in
quibus si-
gnaturæ
creditur.

5 Primò fallit quando approbata per librum registri signaturarum fuerit, quia tunc facit plenam fidem sicut notarii protocollum. *tex. in aut. de tabel. §. si. col. 4. & eo casu habeo sumptum, & valebit quò ad probationem: nam ex stylo curiæ Romanæ gratia Papæ possunt ex registro sumi, & aliter probari, quàm per literas bullatas: ut habetur in proemio Sexti Decretalium, & hoc expresse docet Antonius Butrig. in cons. 2. quod est repetitum cons. 49. v. si. literis. col. 2.*

Signatura
quando ap-
probari pos-
sit.

6 Et isti registro ex stylo curiæ Romanæ nihil addi debet: & hoc etiam voluit Datarius Papæ Pauli iij. nec dies in eo scriptus mutari, & quod probet, consuluit Paul. Caltr. cons. 344. in presenti. in 1. vol.

7 Secundo restringe quando alio modo fuerit approbata, & aliis adminiculis fulcita, ut pote per mēfularios expertos, qui depoluerunt eam bonam & secundū sty- lum curiæ Rom. conceptam. *arg. l. instru- menta. C. de prob. vbi creditur scripturæ pri- matæ, si iuuetur aliis adminiculis, & multò fortius signaturæ.*

8 Practica ergo est in Francia, quòd si nō possum obtinere bullam obstante legiti- mo belli vel alio impedimento, ut impetrē literas Regias, per quas impedimentum narrem, & petam mihi concedi, ut liceat approbare per experientes, dictam signaturam: & verificari, & concedi solet obstā- re & constanter impedimento: & hoc vidi sæpius fieri, & hoc quandoque etiam sine literis per supplicationem, quando est no- torium impedimentum, sed aliàs concedi non debet: & de ista approbatione tradunt iurium interpretes, in *authen. si quis in ali- quo. C. de edend. maxime Purpur. & interdū vidi Cardinales quosdam approbare hanc signaturam, & permittere, ut ex sola signa- tura recipi fructus posset, quod non po- test fieri: unde intrusus est, qui hoc facit, nec iste Cardinalis potest legem superio-*

Approba-
tio signatu-
ræ quando
est acqui-
sita fieri
possit.

ris infringere. *cl. de el. sed mereretur priua- ri, qui hoc faceret, quia vult se constituere supra summum caput.*

9 Tertiò fallit, quò ad conficiendam bul- lam signaturæ: creditur ad hoc ut bulla ex hac conficiatur, sicut ex protocollo nota- rii instrumentum conficitur: aliàs bulla confici non posset: nam Romæ abbrevia- tor solet signaturam ad verbum describere in vno libro, si de ea dubitetur, ad illum librum recurramus tanquam ad prototy- pum, ut firmat An. de Butr. d. cons. 2. v. si. col. 1. vbi dicit, quòd quando aliter est sumpta minuta per vicecancellariū, & magis stri- ctè, vel largè, quàm fuerat à Papa concef- sa, tunc recurrendum est ad originale, per c. quoniam. contra. de prob. idem repetit. cons. 49. v. si. literis.

Signatura
an magis
credatur,
quàm bul-
la.

10 Et ideo fuit iudicatum in hoc senatu Areffum pro signaturâ contra bullam: nam in si- gnaturâ erat concessio beneficii, prouiso quod non esset de collatione Episcopi Pi- ctaviensis, expedita erat bulla sine illa clausula, sed producta fuit signaturâ con- tinens istam clausulam, prouiso quòd non esset, &c. & probatur beneficium esse de collatione episcopi Pictaviensis. certè fuit iudicatum pro signaturâ, ut non valeat collatio, licet in bulla nihil diceretur, quia signaturâ statuitur quò ad contenta in ea, & plus quò ad hoc, quàm bulla, ut prædixi: nam signaturâ quò ad se, est gratia Papæ perfecta: ut est *text. in ca. institutionis. 27. q. 2. Rota decis. 882. nota. quòd vbi gratia, in antiq. [sub tit. de rescripti. decis. 87.]*

Areffum
pro signatu-
râ contra
bullam.

11 Quarto tempora consentientib. par- tibus, quæ si velint ex signaturâ, quòd pen- sio debeatur, vel credatur, exigi & credi poterit: ut scripsi in tract. de pacifi. poss. in nu- 17. quia quilibet potest renunciare priui- legio, in fauorem suum introducto. *l. pen. C. de pact. & hoc quotidie fit: ut dicit in smi- li. tex. in l. certi conditio. §. si nummos. ff. si cer. per.*

Consentien-
tibus parti-
bus signa-
turæ sta-
tur.

12 Quamuis d. Probus in ca. tibi qui. in ad- dit. ad Ioan. Monac. num. 13. de rescripti. teneat contrarium, dicens esse scripturam pri- uatam, ideo non facere fidem, nisi in can- cellaria: ut super ea sumatur per officiales curiæ

curiæ

curie forma, quæ dat esse rei, & eam conseruat in esse: absurdum enim esset secundum eum, si hoc esset per partes remissibile. *l. nemo. ff. de leg. 1.*

13 Allegat simile de excommunicatione: sicut enim excommunicatio partium conuentione tolli non potest, nisi absolutio sequatur. *c. cum desideres. de sent. excom. Ioan. Monac. in cap. quicumque. col. 2. illo tit. in 6. hoc d. Philippus Probus in d. c. ubi.*

*Var. potest
signaturæ
de partiu
consensu.*

14 Ego verò dico, quod si partes velint stare signaturæ, ei statuitur: nam cum partes sunt concordantes, quid ad iudicem? quid enim aliud agit prator, quam ut controuersiam dirimat? *l. §. inde. ff. de noui oper. nunc. & iudex non supplet in his quæ facti sunt. l. unic. C. quæ de sunt aduoca.*

*Partes vni
testi crede-
re possunt
quod odio.*

15 Et hoc est introductum in merum fauorem partium, & principaliter, ergo illi fauori renunciare partes possunt. *l. pen. C. de pact. possunt enim partes credere vel odio, vel mediatori, seu alteri testi inhabili. §. Quoniam verò in auth. de testibus. col. 7. multo fortius poterunt credere signaturæ.*

16 Item probatio imperfecta potest reddi de consensu partium perfecta. *l. §. C. de testib. & vni testi credere potest pars, licet alias non credatur. l. Theopompus. vbi plenè. Bart. ff. de dote. præleg. Felin. & alii in cap. veniens. de testib. etiam sine iuramento. gloss. in l. §. de feriis.*

*Super dam-
nis dicto al-
terius par-
tis credi po-
test.*

17 Imò possunt facere partes, ut dicto alterius partis credatur super damnis & interesse: ut Bart. firmat in l. §. ff. de prator. stipul. & in l. iusiurandum quod ex conuentione in princ. ff. de iureiur. sequitur las. in repetit. l. admonendi. col. 90. nu. 200. ff. illo tit. & ut testi etiam infami adhibeatur fides. *auth. si quis testibus. C. de testibus. facit gl. sing. in aut. de testibus. §. & licet. in gloss. & supplicis. vbi multa addidi. col. 7. doct. in cap. causam. illo tit.*

*Signatura
non dici-
tur scriptura
vā priuata.*

18 Et signatura non dicitur simpliciter scriptura priuata, quia est facta per officiales Romæ curiæ, ergo non est priuata, sed publica, & si priuata esset, non signaret eam Papa, & signando videtur tacite mandare, ut literæ hanc secundum signaturam:

nam postea Cancellarius scribit per quem fieri debeat minuta, postea ingrossanda. His verbis vtitur Nicol. Milius in reper. in verb. gratia Apostolica q. 36. & quamuis esset scriptura priuata, tamen ex conuentione partium faceret fidem inter partes: ut plenè probat las. in l. admonendi. col. 40. nu. 101. cum seq. ff. de iure. reprobando. Inn. & alios contrarium tenentes.

19 Nec refragatur d. l. nemo potest. ff. de leg. 1. quia intelligi debet de legibus introductibus solennitatem vel ius publicum, quod per partes non possit renunciari: secus si ius aliquid in fauorem partium introducat, tunc partes illi poterunt renunciare: nec obest allegatio facta de excommunicato, quia excommunicatio non est in fauorem partium introducta, cum sit medicinalis. *ca. 1. de sent. excom. lib. 6. igitur partes non possunt eam remittere, secus in signatura, ut possint illi credere, si velint: sicut possunt statuta etiam à Papa approbata reiicere, si in suam tendant utilitatem. gl. & doct. in c. cum accessissent. de const. & in c. 2. de verb. sig. in 6. [Et in facultate partium non est, aliquem excommunicatum absolueret, sed eius qui ligauit. l. si puella ff. de spons. sed credere alteri possunt, vel disponere. vel per se credere. l. Theopompus. ff. de dote præleg.]*

20 Quinto fallit ut probet contra suppliantem, qui eam dedit, ut postea per illam præsumptiuè probetur, quod beneficium viuentis impetrauit: & ita seruat Rota, ut docet Dom. Gome. in qu. 5. in commentariis suis super regul. de impetra. beneficii viuentis, & pro hoc est text. in l. cum precium. C. de libert. caus. vbi statuit confessioni supplicantis in eius præiudicium.

21 Et sic ex contentis in signatura iudicari poterit impetrans, forte si dixerit vacasse beneficium in mense graduatorum, ergo probabit graduatis esse affectum: vel si dicat se obtinere beneficium, ex hoc condemnari poterit, quod in signatura dicit nec poterit pro parte iuuari signatura, & pro parte non, postquam eam impetrauit.

22 Sexto etiam si mea signatura per fiat,

signata sit, & tua per concessum, ego præferri debeo, & illi signaturæ itatur regula 31. cancel. ubi abunde scribitur: & superius dixi rationem in 2. parte.

Per signaturam quæ fieri possunt.

23. Septimò si petatur aliquem in religioſum recipi, ac ſibi de eccleſiaſtico beneficio provideri: per ſimplicem ſignaturam fiet receptio, ut patet in reg. cancella. 69. & alia multa ſunt, quæ per ſolaſm ſignaturam fieri poſſunt, quæ fortè aliàs ſcribam.

[Octauò ex voluntate Papæ, ut ſi in ea dicatur quod ſtetur ſoli ſignaturæ: & plenam faciat fidem, tunc per ſe faciet fidem. ut no. doct. in cap. cum dilectus. de fide. in ſtru. per illum text.]

Conceſſio papæ facta in ſignatura ſecundum par- tis ſuppli- cationem intelligi- tur.

24. Notandum eſt quòd conceſſio facta à Papa in ſignatura, intelligitur ſecundum partis ſupplicationem. c. inter dilectos. §. ceterum. de ſid. in ſtru. nam reſponſio intelligi debet ſecundum interrogationem, l. ſi de- fenſor. §. quia interrogatus. ff. de inter. act. pulchre Dec. conf. 33. viſo puncto, co. 1. & conf. viſo. conf. co. 3. nu. 1. verſ. ſecundò præſupponendum, & Soz. conf. 12. viſo proceſſu, col. pen. & vlt. in 4. vol.

25. Et quando ſupplicatio eſt certa, & limitata, & reſponſio ambigua: reſponſio & conceſſio declaratur, & intelligitur ſecundum ſupplicationem Bari. in l. ſi quis intentione. in ſi. ff. de iudic.

Papa per verbum fiat, à duabus excommunicationibus abſolvit, ſi a parte petentem ſic fuit.

Qualitas beneficii habetur pro expreſſa.

26. Ex quo inferitur quòd ſi quis petat abſolui à duabus excommunicationibus, & Papa dicat, fiat, ut petitur, videtur ab illis duabus abſolvere, ſecus ſi vna tantum fuerit expreſſa. arg. c. ſedes. de reſc. Panor. in c. cum pro cauſa. in gl. vlt. de ſent. excom.

27. Item ſi in ſignatura petatur, quòd qualitas beneficii habetur pro expreſſa, vel aliud: & Papa ſignet, fiat, ut petitur, valebit gratia, ac ſi qualitas expreſſa eſſet vel aliud exprimendum. Ant. Butr. conf. 2. viſis literis. col. 1. quem reſert & ſequitur Fel. in capit. ſuper literis. col. 6. reg. 4. num. 9. de reſcript. aliaſ ſi expreſſio qualitatſ omittatur, gratia eſt nulla. cap. Ad aures. ibidem, ut ſuprà ſcripſi.

Negatiue intelligitur impe-

28. Et ſi qualitates non ſint expreſſæ in ſignatura conditionaliter, vel affirmatiue, in bulla fiet expreſſio negatiua, videlicet

talis impetravit beneficium ſancti Pauli, non exprimens eſſe curatum in ſupplicatione, in bulla dicetur beneficium ſancti Pauli non curatum, per reg. l. i. no. 63.

29. Illa tamen regula non habet locum in diſpenſationibus, in quibus ſi non fiat mentio qualitatſ, diſpenſatio eſt nulla. ca. non eſt. de præb. in 6. quia regula in impetratione beneficii loquitur, non autem in diſpenſatione: ideo non valebit diſpenſatio in qua aliquis narravit ſe obtinere beneficium ſancti Pauli, nec negatiue dicetur non eſſe curatum.

30. Et ſi pars narret beneficium vacaſſe certo tempore, videlicet in menſe graduationis, & petat ſibi conferri: & Papa dicat, fiat, præſumitur facta conceſſio cum eo dē tēpore. per text. ar. in l. quæro. §. ſi. de edil. edict. Bald. in l. 1. col. pen. num. 13. C. de edil. actio. ſic conſuluit Dec. conf. 103. in caſu. col. pen. in 3. vol.

31. Eſſi quis porrigat principi ſupplicationem multa petendo, ſi princeps ſimpliciter reſcribat, omnia concedere videtur: ut conſuluit Rom. conf. 80. confirmanda. Idem videtur decidere in ſimili caſu Alexand. in conf. 84. in cauſa revertente, num. 4. col. vlt. in 1. vol. & conf. 94. in cauſa. num. 3. in 2. vol. & plura cumulat Hipp. conf. 75. Clementiſſimi. nu. 8. cum ſequi ſicut quando plures poſtulant aliquid, & Papa ſimpliciter concedit, nempe omnibus concedere videtur: quia non eſt ratio cur vni potiùs, quàm alii concedat. arg. l. cum vnus. in princ. ff. de bon. auth. aud. poſſ.

32. Sed ſi petam bullam reformari, ex vna cauſa & ratione vnus defectus & dicatur, fiat: non intelligitur ex alia cauſa, vel defectu, per d. c. inter. Fel. abunde in c. ſuper literis. col. 6. de reſcript.

33. Fallit quando Papa limitaret, vel cancellaret aliquam partem, tunc enim conceſſioni limitata ſtabitur. Panor. in d. c. inter. col. 3. per illum text. de fide in ſtru. unde quando petitio indeterminata fuit, utpote quia petit ſecum diſpenſari de non promouendo, & conceſſio fuit determinata, utpote de non promouendo ad duos annos, tunc conceſſio attenditur. Panor. in capit. 2. de.